

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

«ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΣΑΝ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΜΕ
ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ
ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ
ΕΥΘΥΝΗΣ»

της

ΠΕΛΙΤΑΡΗ ΗΛΙΑΝΝΑΣ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: ΘΕΜΕΛΗ ΧΡΥΣΑΝΘΗ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Σεπτέμβριος 2011

Ευχαριστίες

Για την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η συμβολή ορισμένων ανθρώπων στους οποίους θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου.

Καταρχήν, στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα. Θεμελή Χρυσάνθη για την καλή συνεργασία κατά τη διάρκεια της διπλωματικής εργασίας αλλά και κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Επιπλέον, σε όλους του καθηγητές που συμμετείχαν στον κύκλο του μεταπτυχιακού προγράμματος, για την στήριξη και την προσπάθειά τους να μας μεταδώσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους, ωθώντας μας γνωστικά και επαγγελματικά σε μεγαλύτερη πρόοδο.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και τους συμφοιτητές μου για την έμπρακτη συμπαράστασή τους κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Στην οικογένειά μου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εστιάζεται στην εφαρμογή του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 12: «Φόροι Εισοδήματος», ενός από τα πιο σημαντικά πρότυπα που υιοθετήθηκαν στα πλαίσια της δημιουργίας κοινά αποδεκτών λογιστικών αρχών και κανόνων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναφέρεται στις αλλαγές που επέφερε η υιοθέτηση της αναβαλλόμενης φορολογίας από τις Ανώνυμες Εταιρίες και τις Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (εταιρίες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών) σχετικά με τα αποτελέσματα που εμφανίζουν. Μέσα από την εκτενή διεθνή αρθρογραφία προηγούμενων ερευνών που παρουσιάζεται, επιχειρείται να προσδιοριστεί η επίδραση της αναβαλλόμενης φορολογίας, που εισάγει το πρότυπο αυτό, γενικά στις οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύουν οι εταιρίες και ειδικότερα στον Ισολογισμό και στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης. Εισάγεται η έννοια της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων μέσω της δημιουργίας αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων και εκτιμάται κατά πόσο οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις τροφοδοτούν με αληθή και διαφανή πληροφορία τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τα συμπεράσματα που εξάγονται από την ενδελεχή αυτή ανασκόπηση προηγούμενων ερευνών τονίζουν τον διττό χαρακτήρα που φαίνεται να έχει η αναβαλλόμενη φορολογία. Από τη μία χρησιμοποιείται ως μέσο για την εμφάνιση αποτελεσμάτων ανάλογων των απαιτήσεων των καταστάσεων κάθε φορά και από την άλλη αυτή η χειραγώγηση οδηγεί σε παραποίηση των οικονομικών στοιχείων με αποτέλεσμα οι οικονομικές καταστάσεις να μην αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα της εταιρίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες	ii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iv
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	v
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	vii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ.....	3
1.1 Η Πορεία προς την Υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων	3
1.2 Αδυναμίες των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων.....	4
1.3 Ερμηνεία του Διεθνές Λογιστικού Προτύπου 12: «Φόροι Εισοδήματος»	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 12 – ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	8
2.1 Εισαγωγή στο ΔΛΠ 12.....	8
2.2 Έννοια της Αναβαλλόμενης Φορολογίας	9
2.3 Φορολογική Βάση για Στοιχεία Ενεργητικού και για Υποχρεώσεις	9
2.3.1 Παραδείγματα υπολογισμού Αναβαλλόμενου Φόρου.....	10
2.4 Προσωρινές και Μόνιμες Διαφορές	12
2.4.1 Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές	13
2.4.2 Αφαιρετέες Προσωρινές Διαφορές	22
2.4.3 Αχρησιμοποίητες Φορολογικές Ζημίες και Φορολογικές Πιστώσεις.....	27
2.4.4 Αποτίμηση Φορολογικών Στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων	27
2.4.5 Επανεκτίμηση Μη-Αναγνωριζόμενων Φορολογικών Στοιχείων	28
2.4.6 Επενδύσεις σε θυγατρικές, Συνδεδεμένες, Υποκαταστήματα και Κοινοπραξίες.....	29
2.5 Διανομή Κερδών για Εταιρίες που Υιοθετούν τα ΔΛΠ.....	31
2.6 Γνωστοποιήσεις αναφορικά με το ΔΛΠ 12	32

2.7	Διερμηνείες Σχετικές με το ΔΛΠ 12	34
2.7.1	Διερμηνεία ΜΕΔ-21 Ανάκτηση Αναπροσαρμοσμένων μη Αποσβεσμένων Περιουσιακών Στοιχείων	34
2.7.2	Διερμηνεία ΜΕΔ-25 Μεταβολές στο Φορολογικό Καθεστώς μιας Επιχείρησης ή των Μετοχών της	35
2.8	Οι Αλλαγές που Επέφερε το Δ.Λ.Π 12	36
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	39
3.1	Επιπτώσεις από την Εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π Γενικά.....	39
3.2	Επιπτώσεις από την εφαρμογή του Δ.Λ.Π 12 στις οικονομικές καταστάσεις	53
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	63
	ΑΝΑΦΟΡΕΣ	viii

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.4.1-I Παραδείγματα Φορολογητέων Προσωρινών Διαφορών	16
Πίνακας 2.4.2-I Παραδείγματα Αφαιρετέων Προσωρινών Διαφορών	24
Πίνακας 2.8-I Διαφορές μεταξύ ΔΛΠ και ΕΛΠ.....	36
Πίνακας 3.2-I Φόρος Εισοδήματος (από έρευνα Grant Thornton - Ιούλιος 2007).....	53
Πίνακας 3.2-II Φόρος Εισοδήματος (Από έρευνα Grant Thornton - Ιούλιος 2007)	54
Πίνακας 3.2-III Ποσοστά Μεταβολής Επιμέρους Λογαριασμών Φόρου Εισοδήματος (Έρευνα Grant Thornton 2010)	55

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.1-I Η διαφορά μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου κέρδους.....	9
Διάγραμμα 2.4-I Διάκριση Διαφορών	13
Διάγραμμα 2.4.1-I Η Λογική της Δημιουργίας Φορολογικής Υποχρέωσης	20
Διάγραμμα 2.4.1-II Λογιστικός Χειρισμός Επανεκτίμησης	22
Διάγραμμα 2.4.2-I Η Λογική της Δημιουργίας Φορολογικού Στοιχείου Ενεργητικού	26

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η υιοθέτηση των ΔΛΠ/ΔΠΧΑ στην Ελλάδα, επέφερε μία πραγματική λογιστική και επιχειρηματική ανατροπή αναφορικά με την παρουσίαση και την γνωστοποίηση των χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Διανύοντας ήδη το πέμπτο έτος εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) και των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) για τις εισηγμένες εταιρείες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ανατροπή αυτή οδήγησε σε θεμελιώδεις μεταβολές στην εργασία και τις ευθύνες των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, της οικονομικής διεύθυνσης, του λογιστηρίου και των λογιστών-ελεγκτών των εταιρειών. Επιπρόσθετα, τα IFRS αύξησαν κατακόρυφα τον λογιστικό, ελεγκτικό και δικαστικό κίνδυνο για τις εταιρείες, τους λογιστές και τους ελεγκτές.

Η βάση προετοιμασίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πριν την υποχρεωτική εφαρμογή των ΔΛΠ/ΔΠΧΑ ήταν αμιγώς, εάν όχι εξ ολοκλήρου, φορολογική. Για παράδειγμα, ο σχηματισμός προβλέψεων έναντι επισφαλών απαιτήσεων περιοριζόταν από το φορολογικό εκπιπτόμενο όριο, μη δίνοντας με αυτό τον τρόπο τον πραγματικό κίνδυνο της μη είσπραξης προς τους επενδυτές.

Η εκρηκτική ανάπτυξη των διεθνών αγορών, ο ιλιγγιώδης ρυθμός των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η επακόλουθη ανάγκη για υψηλού επιπέδου λογιστικά πρότυπα (με επαρκείς φιλοσοφικές και εννοιολογικές βάσεις) έχουν επιφέρει τελευταία, ραγδαίες και ριζοσπαστικές μεταβολές στη Λογιστική Επιστήμη. Οι τρέχουσες εξελίξεις στις χρηματιστηριακές αγορές και η απειλούσα παγκόσμια ύφεση, ανέδειξε την αναγκαιότητα για διαφάνεια, την αποτύπωση της πραγματικότητας στους ισολογισμούς και την τήρηση αρχών Εταιρικής Διακυβέρνησης και Διαχείρισης Κινδύνου.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα στοχεύουν στο να αποκαλύψουν το πραγματικό πρόσωπο των επιχειρήσεων. Η δυναμική των ΔΠΧΠ, οι συνεχείς αλλαγές και ο όγκος των απαιτούμενων πληροφοριών αναγκάζει τις επιχειρήσεις να οργανωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες. Σε επίπεδο οργάνωσης των εταιριών που εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π έχει παρατηρηθεί ότι αναβαθμίστηκε το επίπεδο των στελεχών των επιχειρήσεων, γεγονός βέβαια που αύξησε και τις ανάγκες για εκπαίδευση. Επίσης, η εισαγωγή της έννοιας της παροχής γνωστοποιήσεων απαιτεί τον συντονισμό και τη συνεργασία πολλών διευθύνσεων. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε ευκαιρία για βελτίωση της

εσωτερικής επικοινωνίας. Ανέδειξε επίσης την ανάγκη για αποτελεσματικό εσωτερικό έλεγχο και τον ρόλο της χρηστής Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει την επίδραση που έχει η εφαρμογή του Διεθνούς Λογιστικού Πρότυπου 12 με την εισαγωγή της αναβαλλόμενης φορολογίας στη φορολογία των Αωνόμων Εταιριών και των Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Επιχειρείται να προσδιοριστεί αν η υιοθέτηση της αναβαλλόμενης φορολογίας από τις εταιρίες αυτές, έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) αναλόγων των αναγκών για υψηλή ή χαμηλή φορολόγηση. Στις ενότητες που ακολουθούν, απαντώνται τα παραπάνω αυτά ερευνητικά ερωτήματα.

Η δομή της υπόλοιπης εργασίας είναι η εξής: το Κεφάλαιο 2 αναφέρεται στην πορεία προς την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ελλάδα καθώς επίσης παρουσιάζονται οι αδυναμίες των Ελληνικών Προτύπων που οδήγησαν στην ανάγκη για την υιοθέτηση κοινά αποδεκτών αρχών και κανόνων. Το Κεφάλαιο 3 αναλύει τις έννοιες που εισάγει το υπό εξέταση πρότυπο καθώς και τις διερμηνείες που το συμπληρώνουν. Στο Κεφάλαιο 4 γίνεται μια ανασκόπηση παλαιότερων ερευνών αναφορικά με τη επίδραση των ΔΛΠ γενικά και ειδικότερα του ΔΛΠ 12 στις οικονομικές καταστάσεις, Τέλος, στο Κεφάλαιο 5 δίνονται απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν παραπάνω και παρουσιάζονται τα συμπεράσματα από την παραπάνω ανάλυση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

1.1 Η Πορεία προς την Υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών και η επέκταση των επιχειρήσεων πέρα από τα στενά εθνικά όρια είναι μια πραγματικότητα. Οι επιχειρήσεις καλούνται να επανατοποθετήσουν την κουλτούρα και την στρατηγική τους σε αυτό το νέο περιβάλλον. Η χρήση ενός κοινού κώδικα επικοινωνίας είναι το μέσο για την επίτευξη αυτών των στόχων, και τον ρόλο αυτό καλούνται να διαδραματίσουν τα International Financial Reporting Standards (I.F.R.S). Χρησιμοποιώντας κοινές αρχές και κανόνες παρουσίασης των χρηματοοικονομικών τους δεδομένων οι επιχειρήσεις θα έχουν πλέον στα χέρια τους ένα πολύτιμο εργαλείο στην προσπάθειά τους να μετρήσουν τις δυνάμεις τους και να ανταγωνιστούν σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον. Η διαδικασία της μετάβασης στα I.F.R.S όμως δεν είναι εύκολη και απαιτεί από όλους τους εμπλεκόμενους υψηλό βαθμό ενημέρωσης και προετοιμασίας¹.

Η θεσμοθέτηση της εφαρμογής των I.F.R.S στην Ελλάδα έγινε με Ευρωπαϊκή Νομοθεσία 1606/2002 και βάσει του Νόμου 3229/2004 (όπως τροποποιήθηκε από τον Νόμο 3301/2004), σύμφωνα με τους οποίους οι επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες σε οποιοδήποτε Χρηματιστήριο Αξιών (στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή) υποχρεούνται να συντάσσουν τις οικονομικές καταστάσεις τους (απλές και ενοποιημένες) από την χρήσης που αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου 2005 εφεξής σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π.

Η προσπάθεια εναρμόνισης από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, κατά το δυνατόν, των διαφορετικών Λογιστικών Προτύπων και Λογιστικών μεθόδων των διαφόρων χωρών, για παγκόσμια αποδοχή, οδήγησε στη δημιουργία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.)². Σημαντικό αποτέλεσμα της εφαρμογής αυτών είναι η αύξηση του βαθμού συγκρισιμότητας των Οικονομικών Καταστάσεων και κατ' επέκταση η αξιοπιστία

¹ Ερευνα της Grant Thornton και του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών «Πόσο έτοιμες είναι οι ελληνικές επιχειρήσεις να εφαρμόσουν τα Δ.Π.Χ.Π».2003

² Διεθνή Λογιστικά πρότυπα είναι ένα σύνολο Λογιστικών Αρχών, Κανόνων, Μεθόδων και Διαδικασιών, γενικά αποδεκτών, η καθιέρωση των οποίων οδηγεί σε ομοιομορφία καταρτίσεως των οικονομικών καταστάσεων και συνεπώς σε ακριβή, αληθή και ομοιόμορφη πληροφόρηση των χρηστών των οικονομικών Καταστάσεων και συγκεκριμένα των επενδυτών, των μετόχων, των πιστωτών, των εργαζομένων, του Δημοσίου τομέα και άλλων ενδιαφερόμενων μερών.

και η χρησιμότητά τους. Δεδομένου ότι η κάθε χώρα διέπεται από τη δική της φορολογική νομοθεσία για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος και συνεπώς του αποδοτέου φόρου, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των φορολογικών κανόνων της κάθε χώρας και των λογιστικών κανόνων που ορίζονται από τα Δ.Λ.Π. Από τα προαναφερόμενα, αβίαστα συνάγεται η σημασία και η σπουδαιότητα των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σε όλη την έκταση της ιδιωτικής και δημόσιας οικονομίας, ώστε να παρέλκει περαιτέρω ανάλυση.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ήρθαν στην Ελλάδα το 1974 από το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ), το οποίο υπήρξε μέλος της Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σχεδόν από την ίδρυση της (29.6.1973). Το Σ.Ο.Λ πριν από 25 και πλέον χρόνια άρχισε να μεταφράζει, εκδίδει και διανέμει στον επιστημονικό κόσμο και στις επιχειρήσεις τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα τα οποία και μέχρι σήμερα βρίσκονται στις βιβλιοθήκες πολλών λογιστηρίων. Άλλωστε είναι ιδιαίτερα γνωστή στους αρμόδιους κύκλους η ανιδιοτελής συμβολή των μελών του Σ.Ο.Λ στην ενσωμάτωση των Λογιστικών Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (οδηγία 4η, 7η, 8η, κλπ) στην Ελληνική εμπορική Νομοθεσία (Κ.Ν 2190/1920) αλλά και στην κατάρτιση του Ε.Γ.Λ.Σ..

1.2 Αδυναμίες των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων

Η εξέταση των οικονομικών καταστάσεων και των αποτελεσμάτων των εταιριών, σύμφωνα με τη λογιστική νομοθεσία από τη μία πλευρά και τη φορολογική από την άλλη, οδηγεί σε δύο εντελώς διαφορετικές προσεγγίσεις. Από λογιστικής άποψης, εμφανίζεται η πραγματική οικονομική θέση και τα πραγματικά αποτελέσματα μιας εταιρίας. Η φορολογική όμως νομοθεσία, στοχεύει στην είσπραξη φόρων, χρησιμοποιώντας παράλληλα σαν εργαλείο ανάπτυξης ή άλλων πολιτικών επιλογών, τις φορολογικές ρυθμίσεις. Επομένως οι οικονομικές καταστάσεις που εμφανίζουν οι εταιρίες στα βιβλία τους δεν είναι ούτε καθαρά φορολογικές καταστάσεις, αλλά ούτε και καταστάσεις που στηρίζονται στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Απόρροια των επιδράσεων της φορολογικής νομοθεσίας στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα είναι οι οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται να είναι περισσότερο φορολογικές, καθώς είναι καταστάσεις που εφαρμόζουν και τηρούν τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, που είναι ο αντίστοιχος φορολογικός νόμος για τις οικονομικές καταστάσεις.

Οι φορολογικές ρυθμίσεις που αντικατοπτρίζουν αυτές τις επιδράσεις συνοψίζονται στις εξής:

- Με βάση τα ΕΛΠ, μέσω του ΚΝ 2190/20, είναι αναγκαία η δημιουργία προβλέψεων για τις επισφαλείς απαιτήσεις για κάθε χρήση. Φορολογικά όμως, η αναγνώριση αυτών των προβλέψεων δεν είναι εφικτή, καθώς τέτοιες προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν πραγματοποιηθούν οι απώλειες. Επομένως, οι εταιρίες, δεν διενεργούσαν τις προβλεπόμενες προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τις προβλέψεις αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Οι προβλέψεις αυτές αναγνωρίζονται μόνο όταν θα πραγματοποιηθεί η πληρωμή των αποζημιώσεων. Έτσι, οι περισσότερες εταιρίες δεν εμφάνιζαν τέτοιες προβλέψεις.
- Η φορολογική νομοθεσία ορίζει τον τρόπο με τον οποίο διενεργούνται οι αποσβέσεις παγίων από την εταιρία, δηλαδή η ωφέλιμη ζωή κάθε παγίου μπορεί να καθορίζεται αυθαίρετα. Τα ΕΛΠ υιοθέτησαν την αρχή αυτή, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις, η απόσβεση των παγίων να ολοκληρωνόταν σε πολύ πιο μικρό χρονικό διάστημα συγκριτικά με την ωφέλιμη διάρκεια ζωής τους.

1.3 Ερμηνεία του Διεθνές Λογιστικού Προτύπου 12: «Φόροι Εισοδήματος»

Το Δ.Λ.Π. 12 ασχολείται με το χειρισμό των «φόρων εισοδήματος». Συγκρίνει τη λογιστική αξία των στοιχείων του Ενεργητικού και των υποχρεώσεων με την αντίστοιχη φορολογική τους βάση προκειμένου να αναγνωρίσει την προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογία. Το πρωτεύον όμως ζήτημα αναφορικά με τη λογιστική των φόρων εισοδήματος, είναι ο τρόπος με τον οποίο παρακολουθούνται λογιστικά οι τρέχουσες και μελλοντικές συνέπειες οι οποίες προκύπτουν από:

- Τη μελλοντική ανάκτηση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού ή το μελλοντικό διακανονισμό των υποχρεώσεων που απεικονίζονται στον ισολογισμό μιας επιχείρησης και
- Συναλλαγές και άλλα γεγονότα της τρέχουσας χρήσης που απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης.³

Κατά την αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης εξυπακούεται ότι η αναφέρουσα οικονομική οντότητα αναμένει να ανακτήσει ή να τακτοποιήσει τη λογιστική

³ Πρωτοψάλτης Γ. Ν., Βρουστούρης Κ. Π. (2002), Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα & Διερμηνείες: πρακτική ανάλυση και ερμηνεία με λογιστικά παραδείγματα, Εκδόσεις Σταμούλη Αθ., Αθήνα

αξία αυτού του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης. Αν αναμένεται ότι η ανάκτηση ή η τακτοποίηση αυτής της λογιστικής αξίας θα καταστήσει τις μελλοντικές πληρωμές φόρων μεγαλύτερες (μικρότερες) από ό,τι αυτές θα ήταν αν η ανάκτηση ή ο διακανονισμός αυτός δεν είχε φορολογικές συνέπειες, αυτό το Πρότυπο απαιτεί από την οικονομική οντότητα να αναγνωρίζει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο), με ορισμένες περιορισμένες εξαιρέσεις.

Με το παρόν πρότυπο μια οικονομική οντότητα πρέπει να λογιστικοποιεί τις φορολογικές συνέπειες των συναλλαγών και άλλων γεγονότων με τον ίδιο τρόπο που λογιστικοποιεί τις ίδιες τις συναλλαγές και άλλα γεγονότα. Έτσι, για συναλλαγές και άλλα γεγονότα που αναγνωρίζονται στο κέρδος ή στη ζημιά, οποιεσδήποτε σχετικές φορολογικές επιπτώσεις αναγνωρίζονται επίσης στο κέρδος ή στη ζημιά. Για συναλλαγές και άλλα γεγονότα που αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, οποιεσδήποτε σχετικές φορολογικές επιπτώσεις αναγνωρίζονται επίσης κατευθείαν στα ίδια κεφάλαια. Ομοίως, σε μία συνένωση επιχειρήσεων η αναγνώριση, πέραν του κόστους της συνένωσης, αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων επηρεάζει το ποσό της υπεραξίας που προκύπτει από τη συνένωση επιχειρήσεων ή το ποσό οποιασδήποτε υπέρβασης της συμμετοχής του αποκτώντος στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων του αποκτώμενου.

Το ΔΛΠ 12 ασχολείται επίσης με την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων που προκύπτουν από αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες ή αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους, με την παρουσίαση των φόρων εισοδήματος στις οικονομικές καταστάσεις και με τη γνωστοποίηση των πληροφοριών που αφορούν τους φόρους εισοδήματος.

Το ΔΛΠ 12, το οποίο εγκρίθηκε από την IASC τον Μάρτιο του 1979, ανέφερε ότι η πρόβλεψη για τους πληρωτέους φόρους υπολογίζεται σύμφωνα με τους κανόνες προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος που έχουν θεσπίσει οι φορολογικές αρχές. Συνεπώς οι κανόνες αυτοί δεν είναι όμοιοι με τους κανόνες προσδιορισμού του λογιστικού αποτελέσματος.

Το ΔΛΠ 12 αρχίζει να εφαρμόζεται για τις οικονομικές καταστάσεις που καλύπτουν τις χρήσεις που αρχίζουν την ή μετά από την 1η Ιανουαρίου 1998, πλην των περιπτώσεων των φορολογικών επιδράσεων από πληρωμές μερισμάτων προς τους μετόχους που έχουν εφαρμογή από 1η Ιανουαρίου 2001.

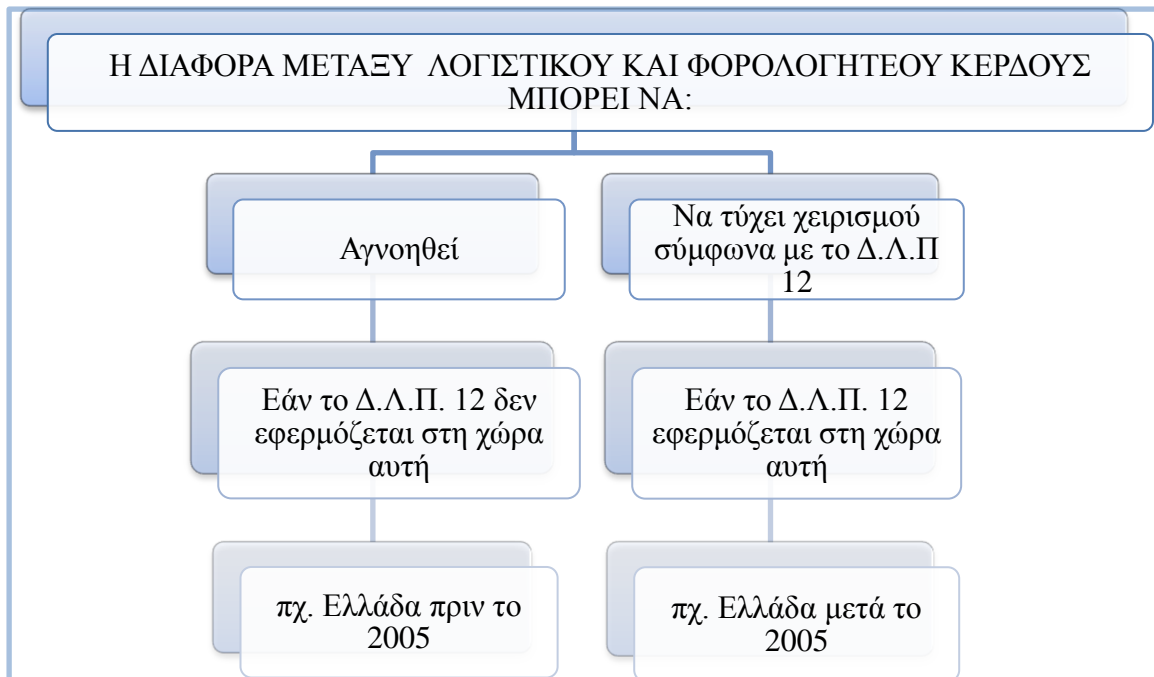
Το ΔΛΠ 12 στη εφαρμογή του, συνδέεται με μια σειρά άλλων εξειδικευμένων προτύπων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς. Συγκεκριμένα, μπορεί να σχετίζεται με πρότυπα που αφορούν τις συνενώσεις των εταιριών, δηλαδή τις εξαγορές, τις συγχωνεύσεις, τις ενοποιήσεις, τη διακοπή δραστηριοτήτων και όλων των ενεργειών που αναφέρονται στις διαδικασίες αυτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 12 – ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

2.1 Εισαγωγή στο ΔΛΠ 12

Σε πολλά φορολογικά καθεστάτα το λογιστικό κέρδος (ζημιά) διαφέρει από το φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημιά). Οι διαφορές προκύπτουν από τους διαφορετικούς νόμους και κανονισμούς που ισχύουν για τον υπολογισμό του λογιστικού κέρδους, που γίνεται με βάση τα ΔΛΠ και τις γενικές λογιστικές αρχές, και τον υπολογισμό του φορολογητέου κέρδους, που γίνεται με βάση το φορολογικό καθεστώς και τους σχετικούς νόμους της χώρας.

Κατ' επέκταση των πιο πάνω, ορισμένες καταχωρίσεις στα λογιστικά βιβλία σε μία συγκεκριμένη περίοδο μπορεί να μην έχουν φορολογικό αντίκτυπο στην παρούσα περίοδο αλλά σε μελλοντικές περιόδους. Για παράδειγμα, η εταιρεία μπορεί να καταχωρίσει πρόβλεψη για επισφαλείς χρεώστες 5% πάνω σε χρεώστες €10 εκατ. αλλά ο φορολογικός νόμος να επιτρέπει, για σκοπούς υπολογισμού του φορολογητέου κέρδους, καταχώριση πρόβλεψης μόνο στο 1%. Σε αυτή την περίπτωση υπάρχει μία διαφορά μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου κέρδους όπως φαίνεται και στο παρακάτω σχήμα.

2.2 Έννοια της Αναβαλλόμενης Φορολογίας

Όταν μία οντότητα αναγνωρίζει ένα στοιχείο ενεργητικού (υποχρέωση), αναμένει να ανακτήσει (διακανονίσει) τη λογιστική του αξία στο μέλλον. Η ανάκτηση του στοιχείου ενεργητικού θα γίνει όταν η οντότητα πωλήσει ή χρησιμοποιήσει το στοιχείο ενεργητικού, ενώ ο διακανονισμός της υποχρέωσης θα γίνει όταν αυτή αποπληρωθεί.

Όμως όταν η ανάκτηση (διακανονισμός) του εν λόγω στοιχείου ενεργητικού (υποχρέωσης) είναι πιθανό ότι θα αυξήσει (μειώσει) τα μελλοντικά ποσά φόρου εισοδήματος που θα υπήρχαν εάν η ανάκτηση (διακανονισμός) δεν είχε οποιεσδήποτε φορολογικές επιπτώσεις, τότε σε αυτή την περίπτωση το ΔΛΠ 12 υποχρεώνει τις οντότητες να αναγνωρίσουν αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (ή στοιχείο ενεργητικού).

2.3 Φορολογική Βάση για Στοιχεία Ενεργητικού και για Υποχρεώσεις

Η επιμέτρηση των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων θα αντανακλά τις επακόλουθες φορολογικές συνέπειες που θα προκύψουν από τον τρόπο με τον οποίο η οικονομική οντότητα αναμένει, κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, να ανακτήσει ή να τακτοποιήσει τη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεών της.

Ο τρόπος με τον οποίο μια οικονομική οντότητα ανακτά τη λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης, μπορεί να επηρεάζει τα παρακάτω είτε ξεχωριστά είτε και τα δύο μαζί:

- α) τον φορολογικό συντελεστή που είναι εφαρμοστέος όταν η οικονομική οντότητα ανακτά (τακτοποιεί) τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου (της υποχρέωσης) και
- β) τη φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου (της υποχρέωσης)

Σε τέτοιες περιπτώσεις, η οικονομική οντότητα επιμετρά τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και τα αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία με τη χρήση του φορολογικού συντελεστή και της φορολογικής βάσης, που είναι συνεπής με τον αναμενόμενο τρόπο ανάκτησης ή διακανονισμού.

Η φορολογική βάση ενός στοιχείου ενεργητικού είναι το ποσό που θα αφαιρεθεί (για φορολογικούς σκοπούς) από οποιαδήποτε μελλοντικά φορολογητέα εισοδήματα όταν η εταιρεία ανακτήσει τη λογιστική του αξία από τη χρήση/πώλησή του. Εάν τα εισοδήματα που θα αποκτήσει η εταιρεία από τη χρήση/πώληση του στοιχείου δεν είναι φορολογητέα, τότε η φορολογική βάση του στοιχείου ισούται με τη λογιστική του αξία.

Η φορολογική βάση μίας υποχρέωσης είναι η λογιστική της αξία μείον οποιοδήποτε ποσό που θα αφαιρεθεί από τα φορολογητέα κέρδη σε μελλοντικές περιόδους. Για αναβαλλόμενα εισοδήματα που προεισπράττονται (deferred income) η φορολογική βάση είναι η λογιστική τους αξία μείον οποιοδήποτε ποσό των εισοδημάτων που δεν φορολογείται σε μελλοντικές περιόδους.

2.3.1 Παραδείγματα υπολογισμού Αναβαλλόμενου Φόρου

Παράδειγμα Α:

Ένα περιουσιακό στοιχείο με κόστος 100 και μία λογιστική αξία 80 αναπροσαρμόζεται στα 150. Καμία ισοδύναμη προσαρμογή δεν έγινε για φορολογικούς σκοπούς. Η σωρευμένη απόσβεση για φορολογικούς σκοπούς είναι 30 και ο συντελεστής φορολογίας είναι 30 %. Αν το περιουσιακό στοιχείο πωληθεί πάνω από το κόστος, η σωρευμένη φορολογική απόσβεση των 30 θα συμπεριληφθεί στο φορολογητέο εισόδημα, αλλά το προϊόν της πώλησης που υπερβαίνει το κόστος δεν θα είναι φορολογητέο.

Η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου είναι 70 και υπάρχει μία φορολογητέα προσωρινή διαφορά των 80. Αν η οικονομική οντότητα αναμένει να ανακτήσει τη λογιστική αξία με τη χρησιμοποίηση του περιουσιακού στοιχείου, πρέπει να δημιουργήσει φορολογητέο εισόδημα των 150, αλλά θα είναι σε θέση να εκπέσει απόσβεση μόνο 70. Σε αυτήν τη βάση,

υπάρχει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση των 24 (80 με 30 %). Αν η οικονομική οντότητα αναμένει να ανακτήσει τη λογιστική αξία με την άμεση πώληση του περιουσιακού στοιχείου έναντι 150, η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση υπολογίζεται ως εξής:

	Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές	Φορολογικός συντελεστής	Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση
Σωρευμένη φορολογική απόσβεση	30	30 %	9
Είσπραξη πλόν του κόστους	50	μηδέν	—
Σύνολο	80		9

Παράδειγμα Β:

Τα δεδομένα είναι όπως στο παράδειγμα Γ, εκτός του ότι αν το περιουσιακό στοιχείο πωληθεί πάνω από το κόστος, η σωρευμένη φορολογική απόσβεση θα περιληφθεί στο φορολογητέο εισόδημα (φορολογούμενο με 30 %) και το προϊόν της πώλησης θα φορολογηθεί με 40 %, μετά την έκπτωση κόστους προσαρμοσμένου για τον πληθωρισμό ύψους 110.

Αν η οικονομική οντότητα αναμένει να ανακτήσει τη λογιστική αξία με τη χρησιμοποίηση του περιουσιακού στοιχείου, πρέπει να δημιουργήσει φορολογητέο εισόδημα των 150, αλλά θα είναι σε θέση να εκπέσει απόσβεση μόνο 70. Με αυτό το σκεπτικό, η φορολογική βάση είναι 70, υπάρχει μία φορολογητέα προσωρινή διαφορά των 80 και υπάρχει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση των 24 (80 με 30 %) όπως στο παράδειγμα Β.

Αν η οικονομική οντότητα αναμένει να ανακτήσει τη λογιστική αξία από την άμεση πώληση του περιουσιακού στοιχείου έναντι 150, θα είναι σε θέση να εκπέσει το προσαρμοσμένο για πληθωρισμό κόστος των 110. Το καθαρό προϊόν των 40 θα φορολογηθεί με 40 %. Επιπρόσθετα, η σωρευμένη φορολογική απόσβεση των 30 θα συμπεριληφθεί στο φορολογητέο εισόδημα και θα φορολογηθεί με 30 %. Με αυτό το σκεπτικό, η φορολογική βάση είναι 80 (110 μείον 30), υπάρχει μία φορολογητέα προσωρινή διαφορά των 70 και υπάρχει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση των 25 (40 με 40 % πλόν 30X με 30 %). Αν η φορολογική βάση δεν είναι αμέσως εμφανής σε αυτό το παράδειγμα, μπορεί να είναι

χρήσιμο να ληφθεί υπόψη η θεμελιώδης αρχή που τίθεται στην παράγραφο 10.

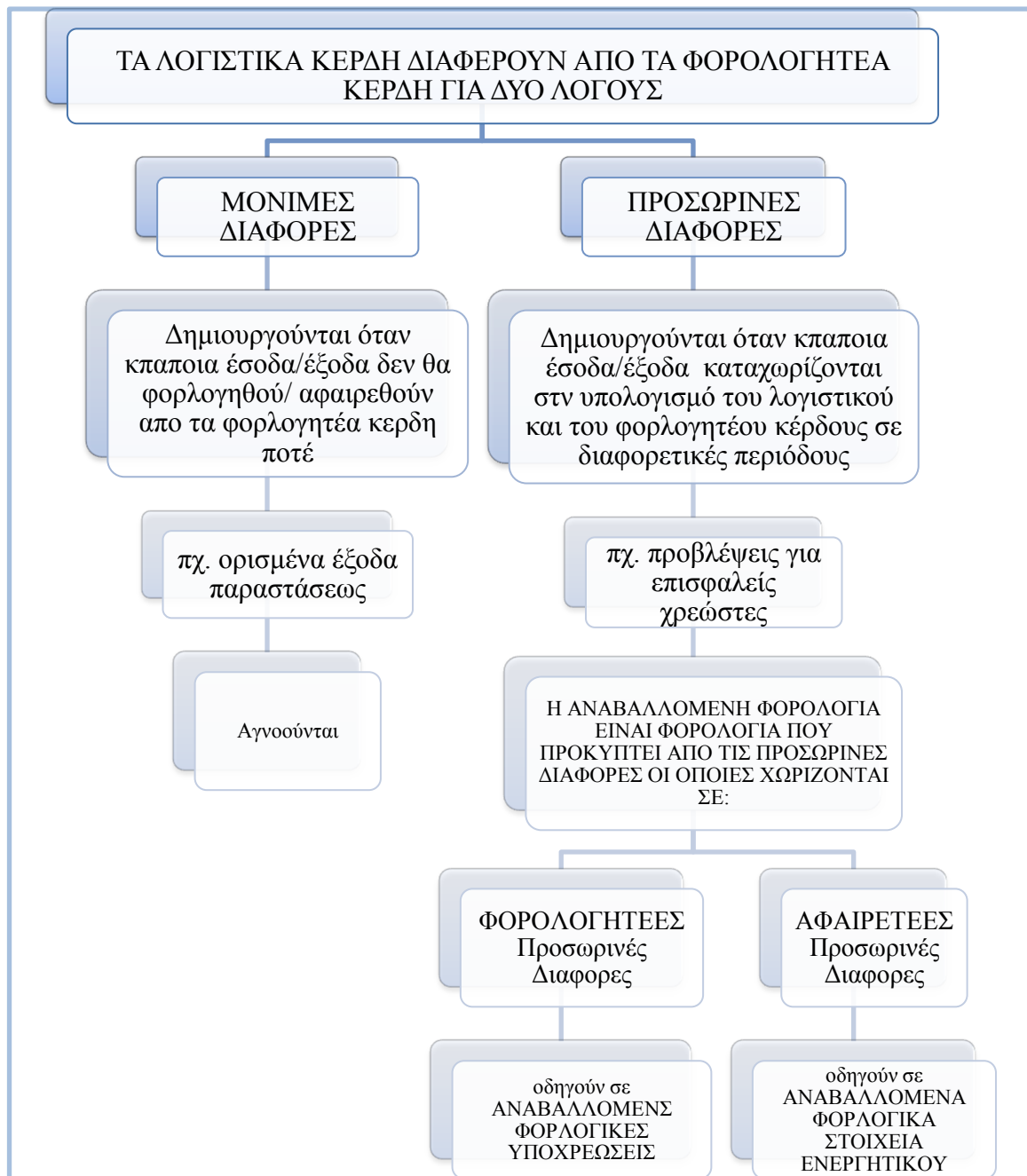
2.4 Προσωρινές και Μόνιμες Διαφορές

Οι μόνιμες διαφορές αγνοούνται. Οι προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης στον ισολογισμό και της φορολογικής του βάσης. Αφορούν σε ποσά που, ενώ επηρεάζουν το λογιστικό αποτέλεσμα της τρέχουσας χρήσης, θα διαμορφώσουν το φορολογικό αποτέλεσμα μιας επόμενης χρήσης. Η αναβαλλόμενη φορολογία είναι η φορολογία που προκύπτει από τις προσωρινές διαφορές.

Η προσωρινές διαφορές διακρίνονται σε:

- Φορολογητέες προσωρινές διαφορές
- Εκπεστέες προσωρινές διαφορές

Διάγραμμα 2.4-Ι Διάκριση Διαφορών

2.4.1 Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές

Φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι εκείνες οι διαφορές που θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημιάς) των μελλοντικών χρήσεων, καθώς η λογιστική αξία του στοιχείου του Ενεργητικού ή της υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται.

Στο μέλλον θα οδηγήσουν σε πληρωμή υψηλότερων φόρων και στο παρόν σε αναγνώριση «Αναβαλλόμενης Φορολογικής Υποχρέωσης», καθώς θα ισχύει: Λογιστική αξία στοιχείου του Ενεργητικού > Φορολογική βάση \Rightarrow Λογιστικά κέρδη > Φορολογικά κέρδη.

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

	ΧΡ	Π
Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	xxx	
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)		xxx
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)		xxx

Οι Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις, «Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος», είναι το ποσό του φόρου εισοδήματος πληρωτέο (επιστρεπτέο) στο Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο υπολογίζεται επί του αναμορφωμένου φορολογητέου κέρδους της χρήσεως της επιχειρήσεως. Φορολογητέο αποτέλεσμα = Λογιστικό αποτέλεσμα \pm Προσωρινές διαφορές αν φορολογητέο αποτέλεσμα (κέρδος) \Rightarrow φορολογητέο αποτέλεσμα * φορολογικό συντελεστή = φόρος εισοδήματος (κέρδος) (ισχύων) (υποχρέωση προς απόδοση) ενώ λογιστικό αποτέλεσμα * φορολογικό συντελεστή = φόρος εισοδήματος (κέρδος) (έξοδο χρήσεως)

Ο φόρος εισοδήματος λοιπόν αποτελεί το έξοδο της χρήσεως από φόρους και βαρύνει το λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως». Υπολογίζεται επί των λογιστικών κερδών της χρήσεως. Άρα, φόρος εισοδήματος (έξοδο) \neq φόρος εισοδήματος πληρωτέος (υποχρέωση) Μεταξύ του φόρου εισοδήματος (από λογιστικό αποτέλεσμα) και του φόρου υποχρέωση (από φορολογητέο αποτέλεσμα) παρεμβάλλεται ο αναβαλλόμενος φόρος (υποχρέωση ή απαίτηση) προερχόμενος από τις προσωρινές διαφορές.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να αναγνωριστεί στον Ισολογισμό απαίτηση για αναβαλλόμενο φόρο είναι να υπάρχει η βεβαιότητα ότι η επιχείρηση θα έχει στο μέλλον φορολογητέα κέρδη ώστε να συμψηφίσει την απαίτηση με τη μελλοντική φορολογική υποχρέωση.

Οι προσωρινές διαφορές δεν δημιουργούν το σχηματισμό αναβαλλόμενης φορολογίας όταν προέρχονται από:

- την αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων στοιχείων του Ενεργητικού βάσει της φορολογικής και μόνο νομοθεσίας. Αν όμως τα Δ.Λ.Π. απαιτούν την

επανεκτίμηση της αξίας των στοιχείων και την απεικόνιση της πραγματικής τους αξίας στον Ισολογισμό, τότε οι προσωρινές διαφορές που εμφανίζονται οδηγούν στη δημιουργία μιας αναβαλλόμενης φορολογίας, η οποία θα διακανονιστεί με τη χρήση του παγίου στοιχείου (αποσβέσεις) ή με την πώλησή του. Αυτή καταχωρείται απευθείας στο λογαριασμό των Ιδίων Κεφαλαίων και όχι στα Αποτελέσματα της χρήσεως.

- την υπεραξία, δηλ. τη διαφορά που καταβάλλει ο αγοραστής μιας επιχείρησης επιπλέον της ακριβοδίκαιης αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που αποκτά κατά την αρχική αναγνώριση. Πολλές φορολογικές αρχές δεν επιτρέπουν την απόσβεση της υπεραξίας ως μιας εκπεστέας δαπάνης κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Σε αυτές τις νομοθεσίες η υπεραξία έχει φορολογική βάση μηδενική, διότι δέχονται τις αξίες των περιουσιακών στοιχείων όπως διαμορφώνονται στις οικονομικές καταστάσεις της αποκτώμενης, εξ ου και δεν προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογία. Αν όμως η φορολογική νομοθεσία επιτρέπει την απόσβεση της υπεραξίας, αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογία.
- τις επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες, μόνο όμως στην περίπτωση που η μητρική επιχείρηση ελέγχει το χρόνο της αναστροφής των διαφορών αυτών και είναι πιθανό ότι οι προσωρινές διαφορές δεν θα αναστραφούν στο προβλεπτό μέλλον.

Οι προσωρινές διαφορές προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική αξία της απαίτησης ή της υποχρέωσης. Απαγορεύεται η προεξόφληση των αναβαλλόμενων ποσών των χρεωστικών ή πιστωτικών φόρων. Για τον υπολογισμό του αναβαλλόμενου φόρου χρησιμοποιείται ο φορολογικός συντελεστής που θα ισχύει κατά την ημερομηνία πραγματοποίησης της διαφοράς. Στην περίπτωση φορολογικών αλλαγών, οι επιπτώσεις από τις αλλαγές αυτές καταχωρούνται στα αποτελέσματα ή στην καθαρή θέση (αν το στοιχείο εμφανίζεται στην καθαρή θέση), ώστε να γίνει αναπροσαρμογή των παλιών στις νέες συνθήκες. Ο λόγος είναι ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις πρέπει να αποτιμώνται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα διακανονιστεί η απαίτηση ή η υποχρέωση.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις απεικονίζονται στον Ισολογισμό στα «Πάγια περιουσιακά στοιχεία Ενεργητικού και στις Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις», ενώ οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις στο Παθητικό «Προβλέψεις και Μακροπρόθεσμες

Υποχρεώσεις».

2.4.1.1 Παραδείγματα Φορολογητέων Προσωρινών Διαφορών

Τα πιο κάτω παραδείγματα αφορούν σε φορολογητέες προσωρινές διαφορές που θα οδηγήσουν σε μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις:

Πίνακας 2.4.1-Ι Παραδείγματα Φορολογητέων Προσωρινών Διαφορών

ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ	ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΑ	
	Λογιστικά Βιβλία	Φορολογικά Βιβλία
Τόκοι εισπρακτέοι στην περίοδο οι όποιοι δεν εισπράχθηκαν	Στην πραγματική περίοδο που πραγματοποιούνται (τρέχουσα περίοδο)	Στην είσπραξη (επόμενη περίοδο)
Επιταχυνόμενες φορολογικές αποσβέσεις [Λογιστική Αξία (ΛΑ) > Φορολογική Βάση (ΦΒ)]	π.χ. λογιστική απόσβεση 20%	π.χ. φορολογική απόσβεση 50%
Προπληρωθέντα έξοδα που αφορούν σε μελλοντική περίοδο	Στην περίοδο που πραγματοποιούνται (επόμενη περίοδο)	Στην πληρωμή (τρέχουσα περίοδο)
Επανεκτίμηση	Καταχωρίζεται στα λογιστικά βιβλία στην τρέχουσα περίοδο και η απόσβεση υπολογίζεται πάνω στο επανεκτιμημένο ποσό	Δεν καταχωρίζεται και οι φορολογικές εκπτώσεις υπολογίζονται πάνω στο κόστος. Επίσης, σε περίπτωση μελλοντικής πώλησης (αντί χρήσης), θα πληρωθεί φόρος κεφαλαιουχικών κερδών πάνω στο κέρδος από εκποίηση.

2.4.1.2 Αριθμητικά Παραδείγματα Φορολογητέων Προσωρινών Διαφορών

Η επιχείρηση «Ζ» αγόρασε ένα πάγιο στοιχείο την 2.1.2006 αξίας 90.000. Η ωφέλιμη ζωή του καθορίστηκε σε 3 έτη, ενώ η φορολογική νομοθεσία ορίζει συντελεστή απόσβεσης 50%. Ο συντελεστής φόρου εισοδήματος είναι 29%.

Λύση:

Χρήση 2006:

Λογιστικές αποσβέσεις: $90.000 / 3 \text{ έτη} = 30.000$

Φορολογικές αποσβέσεις: $90.000 * 50\% = 45.000$

Επομένως, Διαφορά Αποσβέσεων $45.000 - 30.000 = 15.000$

Η διαφορά αυτή πρέπει να αφαιρεθεί από το λογιστικό αποτέλεσμα για να προσδιοριστεί το φορολογητέο. Ο «φόρος εισοδήματος υποχρέωση» είναι χαμηλότερος από το «φόρο έξοδο» και δημιουργείται έτσι μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση.

Υπολογισμός Αναβαλλόμενης Φορολογικής Υποχρέωσης:

$15.000 * 29\%$ (φορολογικός συντελεστής) = 4.350 αναβαλλόμενη φορολογική. Υποχρέωση

Έτσι λοιπόν, αν τα λογιστικά κέρδη της εταιρίας είναι 100.000,00 ευρώ, τότε έχουμε:
Υπολογισμός Αναβαλλόμενης Φορολογικής Υποχρέωσης:

Φορολογητέα. κέρδη = Λογιστικά κέρδη – διαφορά αποσβέσεων = $100.000 - 15.000 = 85.000$.

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογητέα κέρδη $85.000 * 29\% = 24.650$ φόρος υποχρέωση

Αρα, Αναβαλλόμενη φορολογική Υποχρέωση 4.350 (29.000 φόρος έξοδο – 24.650 φόρος υποχρέωση)

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

	ΧΡ	Π
Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	29.000	
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις		4.350
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)		24.650

Χρήση 2007:

Σύνολο Φορολογικών Αποσβέσεων: 90.000

Σύνολο Λογιστικών Αποσβέσεων: 60.000

Άρα, Διαφορά Αποσβέσεων: 30.000

Η διαφορά αυτή δημιουργεί μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση 4.350 για τη χρήση 2007 ($30.000 * 29\% = 8.700 \Rightarrow 8.700 - 4.350$ της χρήσεως 2006 = 4.350). Αν υποθέσουμε ότι τα λογιστικά κέρδη της εταιρείας για τη χρήση 2007 είναι 100.000,00 ευρώ, ομοίως η εγγραφή που θα γίνει θα είναι η ίδια με της προηγούμενης χρήσης.

Χρήση 2008:

Έστω ότι αναπροσαρμόζεται η λογιστική αξία του παγίου στοιχείου σε 40.000 και η ωφέλιμη ζωή του σε 1 επιπλέον χρόνο.

Μέχρι στιγμής τα στοιχεία έχουν ως εξής:

Φορολογικά:

Αξία Κτήσης Παγίου Στοιχείου: 90.000

Φορολογικές Αποσβέσεις: 90.000

Άρα, Αναπόσβεστη Αξία Παγίου Στοιχείου: $90.000 - 90.000 = 0$

Λογιστικά:

Αξία Κτήσης Παγίου Στοιχείου: 90.000

Λογιστικές Αποσβέσεις: 90.000

Άρα, Αναπόσβεστη Αξία Παγίου Στοιχείου: $90.000 - 60.000 = 30.000$

Σύνολο Αναβαλλόμενης Φορολογικής Υποχρέωσης 2006 και 2007: 8.700.

Με την αναπροσαρμογή της αξίας του στοιχείου σε 40.000 και τη νέα ωφέλιμη ζωή του σε 2 έτη λογίζονται αποσβέσεις 20.000 ($40.000 / 2$). Οι αποσβέσεις αυτές είναι λογιστικές, φορολογικά δεν αναγνωρίζονται και προστίθενται στο φορολογητέο αποτέλεσμα για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος.

Οπότε, 20.000 (αποσβέσεις) * $29\% = 5.800$ φόρος υποχρέωση, πληρωτέος

40.000 (αναπροσαρμοσμένη αξία) – 30.000 (αναπόσβεστη αξία παγίου πριν την αναπροσαρμογή) = 10.000

* $29\% = 2.900$ (α)

$5.800 - 2.900 = 2.900$ (β)

Το πόσο των 2.900 (β) αφαιρείται από την αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, δηλ. σε χρέωση του λογαριασμού της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης και το υπόλοιπο των 2.900 (α) καταχωρείται στα Ίδια Κεφάλαια, «Αποθεματικό αναπροσαρμογής παγίων», στη χρέωση του λογαριασμού αυτού.

Έτσι αν τα λογιστικά κέρδη για τη χρήση 2008 είναι 100.000,00 ευρώ τότε:

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογητέα κέρδη $120.000 * 29\% = 34.800$ φόρος υποχρέωση

(Φορολογητέα κέρδη = Λογιστικά κέρδη 100.000 + 20.000 λογιστικές αποσβέσεις)

Φόρος Υποχρέωση: 34.800

Φόρος Έξοδο: 29.000

Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος: $34.800 - 29.000 = 5.800$

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

	ΧΡ	Π
Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	29.000	
Ίδια Κεφάλαια Αποθεματικό αναπροσαρμογής παγίων	2.900	
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)	2.900	
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)		34.800

Χρήση 2009:

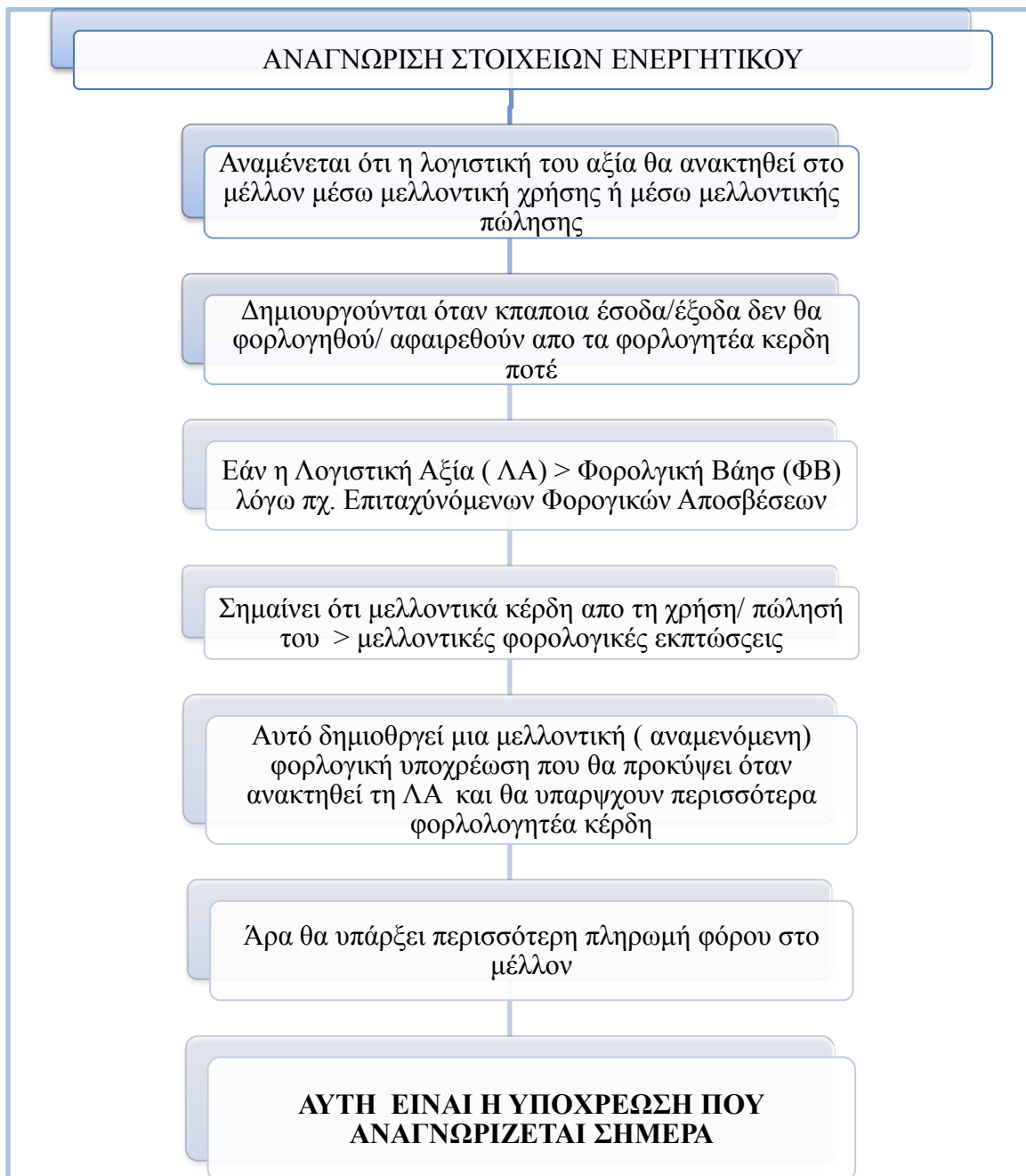
Στη χρήση αυτή υπολογίζονται λογιστικές αποσβέσεις 20.000 ($40.000 / 2$ έτη), οι οποίες δημιουργούν φόρο υποχρέωση 5.800 ($20.000 * 29\%$), αφού φορολογικά δεν αναγνωρίζονται και αναπροσαρμόζεται το λογιστικό αποτέλεσμα. Το ποσό αυτό καταχωρείται σε χρέωση της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, οπότε και μηδενίζεται.

Αν υποθέσουμε ότι τα λογιστικά κέρδη είναι 100.000,00 ευρώ για τη χρήση 2009, η εγγραφή θα έχει ως εξής:

	ΧΡ	Π
Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	29.000	
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)	5.800	
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)		34.800

2.4.1.3 Η Λογική της Δημιουργίας Φορολογικής Υποχρέωσης

Διάγραμμα 2.4.1-Ι Η Λογική της Δημιουργίας Φορολογικής Υποχρέωσης

2.4.1.4 Επανεκτίμηση Στοιχείων Ενεργητικού

Σύμφωνα με ορισμένα ΔΛΠ (π.χ. ΔΛΠ 16, ΔΛΠ 38, ΔΛΠ 39, ΔΛΠ 40), ορισμένα στοιχεία ενεργητικού μπορούν να επανεκτιμηθούν.

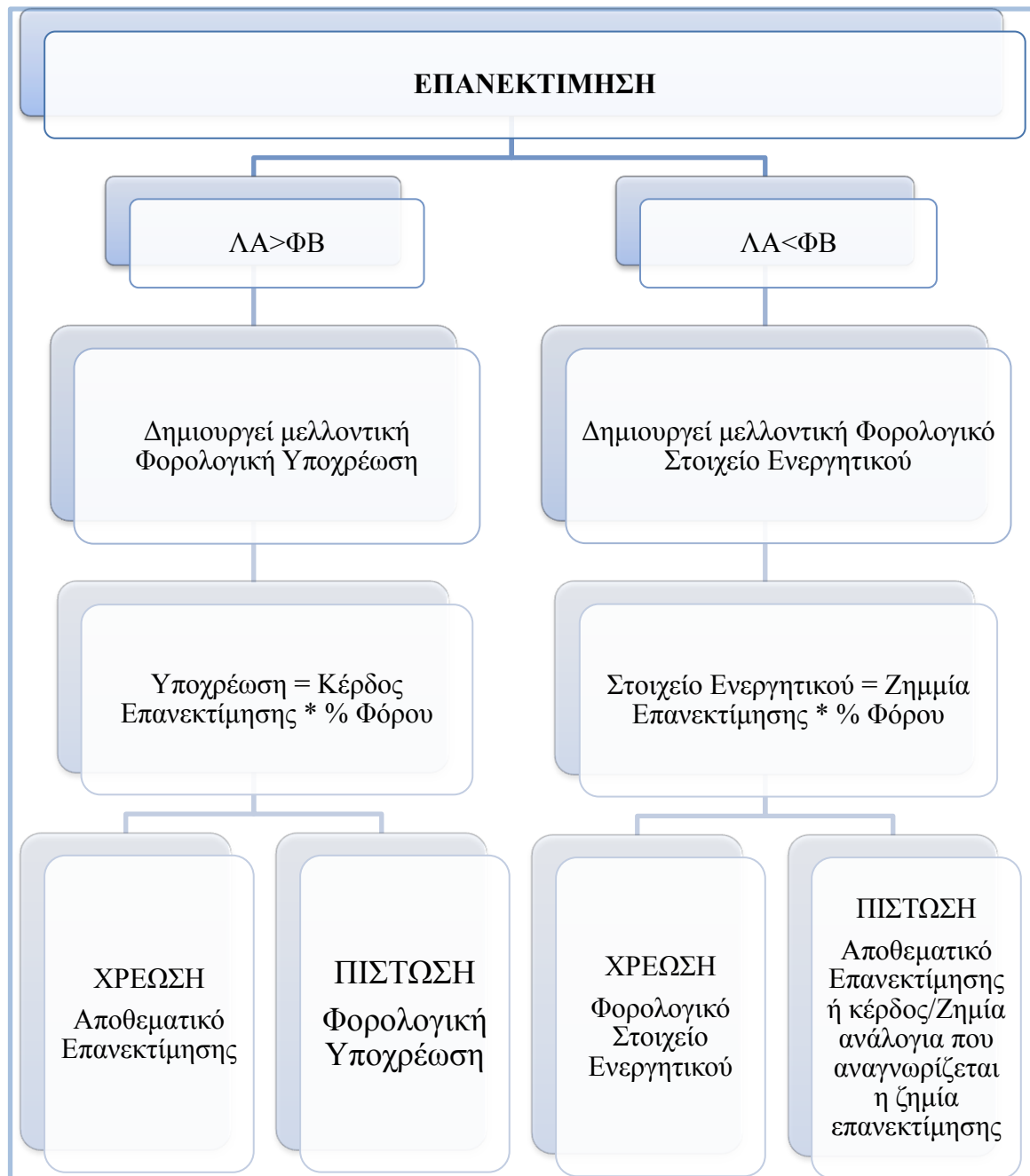
Σε χώρες όπου η επανεκτίμηση επηρεάζει το φορολογητέο εισόδημα, μεταβάλλεται η φορολογική βάση του στοιχείου και, ως εκ τούτου, δεν υπάρχει οποιαδήποτε προσωρινή διαφορά, ούτε και υπάρχει η ανάγκη για δημιουργία αναβαλλόμενης φορολογίας. Στις πλείστες όμως περιπτώσεις η επανεκτίμηση δεν επηρεάζει τα φορολογητέα κέρδη της περιόδου κατά την οποία γίνεται η επανεκτίμηση και η φορολογική βάση του στοιχείου δεν μεταβάλλεται. Ως εκ τούτου, η ροή οικονομικών οφελών στην οντότητα κατά τη διάρκεια της ανάκτηση της λογιστικής αξίας θα διαφέρει από το ποσό που θα αφαιρείται για φορολογικούς σκοπούς.

Η διαφορά μεταξύ της επανεκτιμημένης λογιστικής αξίας (ΛΑ) και της φορολογικής βάσης (ΦΒ) του στοιχείου αποτελεί προσωρινή διαφορά και δημιουργεί αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (εάν η ΛΑ > ΦΒ). Αυτό θα συμβεί έστω και εάν:

- η εταιρεία σκοπεύει να πωλήσει το στοιχείο – η επανεκτιμημένη λογιστική αξία θα ανακτηθεί από την πώληση και θα πληρωθεί μελλοντικός κεφαλαιουχικός φόρος πάνω στο κέρδος πώλησης, ή
- η οντότητα δεν σκοπεύει να πωλήσει το στοιχείο – η επανεκτιμημένη λογιστική αξία θα ανακτηθεί από τη χρήση του στοιχείου που θα επιφέρει μελλοντικό φορολογητέο εισόδημα που θα υπερβαίνει τις μελλοντικές φορολογικές εκπτώσεις (οι οποίες θα υπολογιστούν πάνω στο κόστος).

Η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του επανεκτιμώμενου στοιχείου και της φορολογικής του βάσης είναι προσωρινή διαφορά και δημιουργεί αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση που θα πρέπει να καταχωριστεί στην τρέχουσα περίοδο.

Διάγραμμα 2.4.1-Π Λογιστικός Χειρισμός Επανεκτίμησης

2.4.2 Αφαιρετέες Προσωρινές Διαφορές

Αφαιρετέες προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές που θα καταλήξουν σε ποσά που είναι αφαιρετέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημιάς) των μελλοντικών χρήσεων, καθώς η λογιστική αξία του στοιχείου του Ενεργητικού ή της υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται. Έχουν ως συνέπεια να καταβάλλεται μεγαλύτερος

φόρος στην τρέχουσα χρήση και χαμηλότερος σε μελλοντικές αναγνωρίζοντας έτσι Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση.

Στην περίπτωση αυτή έχουμε:

Λογιστικά κέρδη < Φορολογικά κέρδη διότι Λογιστική αξία στοιχείου του Ενεργητικού < Φορολογική βάση ή Λογιστική αξία υποχρέωσης > Φορολογική βάση οπότε η εγγραφή θα έχει ως εξής:

	ΧΡ	Π
Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	xxx	
Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)	xxx	
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)		xxx

Ο βασικός κανονισμός που ισχύει είναι ότι όλες οι αφαιρετέες προσωρινές διαφορές δημιουργούν αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία ενεργητικού, αλλά λόγω συντηρητικότητας, το φορολογικό στοιχείο ενεργητικού αναγνωρίζεται μόνον όταν είναι πιθανόν ότι θα υπάρξει αρκετό μελλοντικό φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου θα αφαιρεθούν οι προσωρινές διαφορές.

Εξαιρεση από τον βασικό κανόνα αποτελεί η περίπτωση που το αναβαλλόμενο φορολογικό στοιχείο ενεργητικού προκύπτει από την αρχική αναγνώριση ενός στοιχείου ενεργητικού ή μιας υποχρέωσης σε μία συναλλαγή η οποία:

- i. δεν αποτελεί επιχειρηματική συνένωση, και
- ii. κατά την ημερομηνία της συναλλαγής δεν επηρεάζει ούτε το λογιστικό ούτε το φορολογητέο κέρδος.

Όμως, για αφαιρετέες προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με επενδύσεις σε θυγατρικές, υποκαταστήματα, συνδεδεμένες και συμφέροντα με κοινοπραξίες, πρέπει να αναγνωρίζεται αναβαλλόμενο φορολογικό στοιχείο ενεργητικού σύμφωνα με την Παράγραφο 3.4.5

2.4.2.1 Παραδείγματα Αφαιρετέων Προσωρινών Διαφορών

Σε μια ενοποίηση επιχειρήσεων που συνιστά εξαγορά, το κόστος απόκτησης κατανέμεται στα καταχωρημένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις με βάση την εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της πράξης ενοποίησης. Τα πιο κάτω παραδείγματα αφορούν σε αφαιρετέες προσωρινές διαφορές που θα οδηγήσουν σε αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία ενεργητικού:

Πίνακας 2.4.2-1 Παραδείγματα Αφαιρετέων Προσωρινών Διαφορών

ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ	ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΑ	
	Λογιστικά Βιβλία	Φορολογικά Βιβλία
Προβλέψεις για έξοδα συντάξεων	Καταχωρίζονται κατά τη διάρκεια της απασχόλησης άσχετα εάν πληρώνονται ή όχι	Εκπίπτουν όταν πληρωθούν οι συνεισφορές σε ταμείο συντάξεων ή όταν πληρωθούν στους υπαλλήλους
Μειωμένες Φορολογικές Αποσβέσεις (ΛΑ < ΦΒ)	π.χ. λογιστική απόσβεση 50%	π.χ. φορολογική απόσβεση 20%
Αναβαλλόμενο Εισόδημα που εισπράχθηκε στην τρέχουσα περίοδο	Καταχωρίζεται όταν πραγματοποιηθεί (μεταγενέστερη περίοδο)	Καταχωρίζεται όταν εισπραχθεί (τρέχουσα περίοδο)

2.4.2.2 Αριθμητικό Παραδείγματα Αφαιρετέων Προσωρινών Διαφορών

Παράδειγμα:

Αγορά μηχανήματος την 2.1.2006 με αξία κτήσεως 60.000 ευρώ. Κατά τη φορολογική νομοθεσία αποσβένεται σε 3 έτη, ενώ η ωφέλιμη ζωή του ορίζεται στα 2 έτη σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. Τα λογιστικά κέρδη θεωρούνται σταθερά και για τα 3 έτη στο πόσο των 100.000. Ο φορολογικός συντελεστής είναι 29%.

Λύση:

Αποσβέσεις με βάση τη φορολογική νομοθεσία:

$$60.000 / 3 \text{ έτη} = 20.000$$

Αποσβέσεις με βάση τα Δ.Λ.Π.:

$$60.000 / 2 \text{ έτη} = 30.000$$

$$30.000 - 20.000 = 10.000 \text{ διαφορά}$$

Σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία οι αποσβέσεις πρέπει να είναι χαμηλότερες κατά 10.000 εν σχέσει με τα Δ.Λ.Π.

οπότε για τη χρήση 2006:

Λογιστικά κέρδη 100.000

+ 10.000 (αποσβέσεις επιπλέον φορολογικές)

Φορολογητέα κέρδη 110.000

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογητέα κέρδη $110.000 * 29\% = 31.900$ φόρος υποχρέωση

31.900 φόρος υποχρέωση, πληρωτέος στο Ελληνικό Δημόσιο

– 29.000 φόρος έξοδο

2.900 αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

	ΧΡ	Π
Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	29.000	
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)	2.900	
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)		31.900

Την επόμενη χρήση, το 2007, εφόσον τα δεδομένα δεν αλλάζουν, θα ακολουθηθεί η ίδια διαδικασία. Η εγγραφή θα είναι η ίδια. Την τελευταία χρήση, το 2008, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. το πάγιο έχει αποσβεσθεί στις χρήσεις 2006 και 2007, αφού η ωφέλιμη ζωή του είναι 2 έτη. Όμως κατά τη φορολογική νομοθεσία η απόσβεση του παγίου είναι 20.000 για τη χρήση 2008, αφού αποσβένεται σε 3 έτη, οπότε:

Λογιστικά κέρδη 100.000

– 20.000 (αποσβέσεις φορολογικές)

Φορολογητέα κέρδη 80.000

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογητέα κέρδη $80.000 * 29\% = 23.200$ φόρος υποχρέωση

Φόρος Έξοδο: 29.000

Φόρος Υποχρέωση: 23.200

Επομένως, Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση = $29.000 - 23.200 = 5.800$, (σε πίστωση του λογαριασμού αυτού).

Για τις χρήσεις 2006 και 2007 το συνολικό ποσό του λογαριασμού «Μακροπρόθεσμες

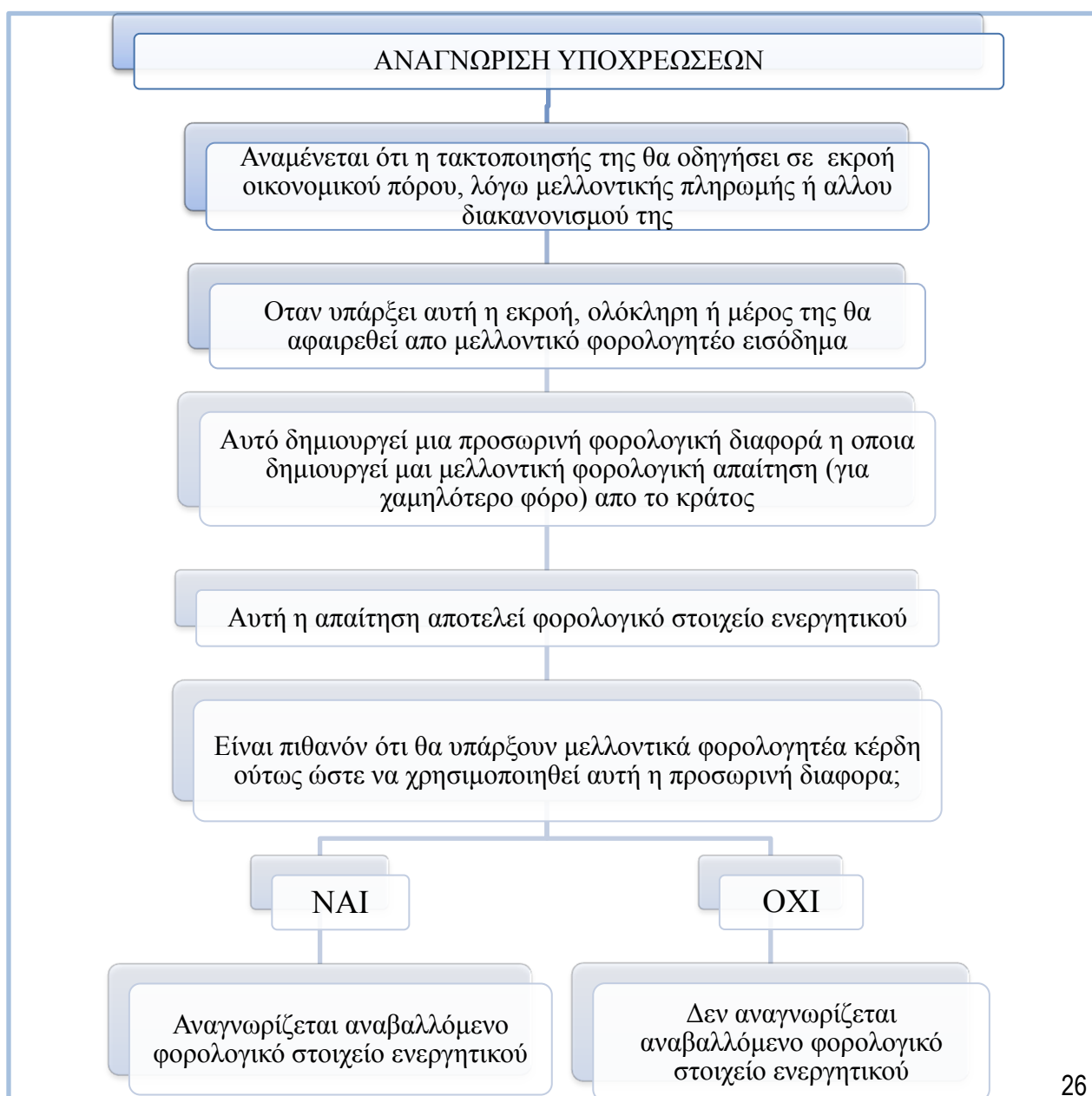
Απαιτήσεις, αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος» είναι: $2.900 (2006) + 2.900 (2007) = 5.800$

Με την εγγραφή που θα ακολουθήσει για τη χρήση 2008, θα μηδενιστεί το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης,

	ΧΡ	Π
Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	29.000	
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)		5.800
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)		23.200

2.4.2.3 Η Λογική της Δημιουργίας Φορολογικού Στοιχείου Ενεργητικού

Διάγραμμα 2.4.2-Ι Η Λογική της Δημιουργίας Φορολογικού Στοιχείου Ενεργητικού

2.4.3 Αχρησιμοποίητες Φορολογικές Ζημιές και Φορολογικές Πιστώσεις

Όπως και στην περίπτωση των αφαιρετέων προσωρινών διαφορών (που αναφέρθηκε στην ενότητα Μέρος 2.4.2), όπου τα φορολογικά στοιχεία ενεργητικού αναγνωρίζονται όταν είναι πιθανόν να υπάρξουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων θα αφαιρεθεί η προσωρινή διαφορά, έτσι και στην περίπτωση των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και πιστώσεων τα σχετικά φορολογικά στοιχεία ενεργητικού αναγνωρίζονται όταν είναι πιθανόν να υπάρξουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων θα χρησιμοποιηθούν οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές και πιστώσεις.

Σε αντίθεση με την περίπτωση των αφαιρετέων προσωρινών διαφορών, στην περίπτωση των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών υπάρχει σοβαρή ένδειξη ότι ίσως να μην υπάρξουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη (λόγω του ότι η εταιρεία είναι π.χ. ζημιογόνος). Σε περίπτωση που η εταιρεία ήταν ζημιογόνος κατά τα τελευταία έτη, το φορολογικό στοιχείο ενεργητικού αναγνωρίζεται μόνο στην έκταση που:

- υπάρχουν αρκετές φορολογητέες προσωρινές διαφορές που θα δημιουργήσουν φορολογητέα κέρδη και τα οποία αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή και στην ίδια φορολογική οντότητα,
- ή υπάρχει άλλη ικανοποιητική ένδειξη ότι θα υπάρξουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη που αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή και στην ίδια φορολογική οντότητα.

2.4.4 Αποτίμηση Φορολογικών Στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων

Οι τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις/ απαιτήσεις – τρέχουσας και προηγούμενων χρήσεων, πρέπει να αποτιμώνται στο πληρωτέο ποσό ή ανακτήσιμο ποσό με τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού.

Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις/ απαιτήσεις αποτιμώνται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν κατά την περίοδο διακανονισμού απαιτήσεως ή υποχρεώσεως, λαμβάνοντας υπόψη τους ισχύοντες συντελεστές μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού.

Η αποτίμηση των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων πρέπει να αντανακλά τις επακόλουθες φορολογικές συνέπειες του τρόπου με τον οποίο η επιχείρηση αναμένει κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, να ανακτήσει ή να διακανονήσει τη λογιστική αξία των απαιτήσεων και υποχρεώσεών της.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις δεν προεξοφλούνται. Η λογιστική αξία μιας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης πρέπει να επανεξετάζεται σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού. Η επιχείρηση πρέπει να μειώνει τη λογιστική αξία μιας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης κατά την έκταση που του λοιπού δεν είναι πιθανό ότι επαρκές φορολογητέο κέρδος θα είναι διαθέσιμο για να επιστρέψει την αξιοποίηση της ωφέλειας της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση πρέπει να αναστρέφεται κατά την έκταση που καθίσταται πιθανό ότι θα υπάρξει επαρκές φορολογητέο κέρδος.

2.4.5 Επανεκτίμηση Μη-Αναγνωριζόμενων Φορολογικών Στοιχείων

Σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, η οικονομική οντότητα επανεκτιμά τα μη αναγνωρισμένα αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία. Η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει ένα προηγουμένως μη αναγνωρισμένο αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο κατά την έκταση που είναι πιθανό ότι το μελλοντικό φορολογητέο κέρδος θα επιτρέψει την ανάκτηση του αναβαλλόμενου φορολογικού περιουσιακού στοιχείου. Για παράδειγμα, μία βελτίωση στις εμπορικές συνθήκες μπορεί να καταστήσει περισσότερο πιθανό για την οικονομική οντότητα ότι θα είναι σε θέση να δημιουργήσει επαρκές φορολογητέο κέρδος στο μέλλον, ώστε το αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο να ανταποκρίνεται στα κριτήρια αναγνώρισης⁴. Ένα άλλο παράδειγμα είναι όταν μια οικονομική οντότητα επανεκτιμά αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία κατά την ημερομηνία μίας συνένωσης επιχειρήσεων ή μεταγενεστέρως.

Ως αποτέλεσμα μιας συνένωσης επιχειρήσεων, ο αποκτών μπορεί να θεωρεί πιθανό ότι θα ανακτήσει ένα δικό του αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο, που δεν είχε αναγνωρισθεί πριν από τη συνένωση των επιχειρήσεων. Για παράδειγμα, ο αποκτών μπορεί

⁴ Κριτήρια Αναγνώρισης: Για όλες τις εκπεστές προσωρινές διαφορές αναγνωρίζεται ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο, στην έκταση που είναι πιθανό ότι θα υπάρχει διαθέσιμο φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου η εκπεστέα προσωρινή διαφορά μπορεί να χρησιμοποιηθεί, εκτός αν το αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο προκύπτει από την αρχική αναγνώριση περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης σε συναλλαγή που:

- α) δεν είναι συνένωση επιχειρήσεων και
- β) κατά το χρόνο της συναλλαγής, δεν επηρεάζει ούτε το λογιστικό κέρδος ούτε το φορολογητέο κέρδος (τη φορολογική ζημία).

να δικαιούται να επωφεληθεί τις δικές του αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές από τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη του αποκτώμενου. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο αποκτών αναγνωρίζει ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο, αλλά δεν το περιλαμβάνει ως μέρος της λογιστικοποίησης της συνένωσης επιχειρήσεων και, συνεπώς, δεν το λαμβάνει υπόψη για τον προσδιορισμό της υπεραξίας ή του ποσού οποιασδήποτε υπέρβασης της συμμετοχής του αποκτώντος στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων του αποκτώμενου πέραν του κόστους της συνένωσης.

Αν το δυνητικό όφελος των μεταφερόμενων εις νέον φορολογικών ζημιών ή άλλων αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων του αποκτώμενου δεν πληρούσε τα κριτήρια του ΔΠΧΑ 3 για ξεχωριστή αναγνώριση όταν μια συνένωση επιχειρήσεων λογιστικοποιείται αρχικά αλλά πραγματοποιείται μεταγενέστερα, ο αποκτών θα αναγνωρίσει τον αναβαλλόμενο πιστωτικό φόρο που προκύπτει στο κέρδος ή στη ζημία. Επιπρόσθετα, ο αποκτών θα:

- μειώσει τη λογιστική αξία της υπεραξίας στο ποσό που θα είχε αναγνωριστεί αν το αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο είχε αναγνωριστεί ως αναγνωρίσιμο περιουσιακό στοιχείο από την ημερομηνία της απόκτησης και
- αναγνωρίσει τη μείωση της λογιστικής αξίας της υπεραξίας ως έξοδο.

Όμως, η διαδικασία αυτή δεν καταλήγει στη δημιουργία υπέρβασης της συμμετοχής του αποκτώντα στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων του αποκτώμενου πέραν του κόστους της συνένωσης, ούτε αυξάνει το ποσό που είχε αναγνωριστεί προγενέστερα για οποιαδήποτε τέτοια υπέρβαση.

2.4.6 Επενδύσεις σε Θυγατρικές, Συνδεδεμένες, Υποκαταστήματα και Κοινοπραξίες

2.4.6.1 Δημιουργία Προσωρινής Διαφοράς

Προσωρινές διαφορές προκύπτουν όταν η λογιστική αξία της επένδυσης σε μία θυγατρική, συνδεδεμένη, υποκατάστημα ή κοινοπραξία (το συμφέρον της οντότητας στα καθαρά στοιχεία ενεργητικού – συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας) διαφέρει από τη φορολογική της βάση (η οποία συχνά είναι το κόστος της επένδυσης). Η πιο πάνω διαφορά μπορεί, π.χ., να προκύψει από:

- η ύπαρξη αδιανέμητων κερδών των θυγατρικών, υποκαταστημάτων, συγγενών επιχειρήσεων και κοινοπραξιών
- μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες όταν μία μητρική εταιρεία και η θυγατρική της είναι εγκατεστημένες σε διαφορετικές χώρες και
- μία μείωση της λογιστικής αξίας μιας συμμετοχής σε μια συγγενή, στο ανακτήσιμο ποσό της.

Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, η προσωρινή διαφορά μπορεί να είναι διαφορετική από την προσωρινή διαφορά που συνδέεται με αυτήν τη συμμετοχή στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρείας, αν αυτή απεικονίζει τη συμμετοχή στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της στο κόστος ή σε αναπροσαρμοσμένο ποσό.

Η οικονομική οντότητα πρέπει να αναγνωρίζει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση για όλες τις φορολογητέες προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με επενδύσεις σε θυγατρικές, υποκαταστήματα, συγγενείς και με συμμετοχές σε κοινοπραξίες, εκτός εάν πληρούνται αμφότεροι οι ακόλουθοι όροι:

- η μητρική εταιρεία, ο επενδυτής ή ο κοινοπρακτών είναι σε θέση να ελέγξουν το χρονικό σημείο της αναστροφής της προσωρινής διαφοράς και
- αναμένεται ότι η προσωρινή διαφορά δεν θα αναστραφεί στο ορατό μέλλον

Εφόσον μία μητρική εταιρεία ελέγχει τη μερισματική πολιτική της θυγατρικής της, είναι σε θέση να ελέγχει το χρόνο αναστροφής των προσωρινών διαφορών που συνδέονται με αυτήν τη συμμετοχή (συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν όχι μόνον από αδιανέμητα κέρδη, αλλά επίσης από κάθε διαφορά μετατροπής). Περαιτέρω, δεν θα ήταν συνήθως εφικτό να προσδιορισθεί το ποσό των φόρων εισοδήματος που θα ήταν πληρωτέο όταν οι προσωρινές διαφορές αναστραφούν. Συνεπώς, όταν η μητρική εταιρεία έχει αποφασίσει να μη διανεμηθούν αυτά τα κέρδη στο ορατό μέλλον, η μητρική εταιρεία δεν αναγνωρίζει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Οι ίδιες προϋποθέσεις εφαρμόζονται για επενδύσεις σε υποκαταστήματα.

Τα μη χρηματικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις της οικονομική οντότητας επιμετρώνται στο λειτουργικό της νόμισμα. Αν το φορολογητέο κέρδος ή η φορολογική ζημία της οικονομική οντότητας (και συνεπώς, η φορολογική βάση των μη χρηματικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων αυτής) προσδιορίζεται σε διαφορετικό νόμισμα, οι μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες δημιουργούν προσωρινές διαφορές που καταλήγουν σε αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης ή περιουσιακού στοιχείου. Ο προκύπτων αναβαλλόμενος φόρος χρεώνεται ή πιστώνεται στα αποτελέσματα.

Ένας επενδυτής σε συγγενή εταιρεία δεν ελέγχει την οικονομική οντότητα αυτή και δεν είναι συνήθως σε θέση να κατευθύνει τη μερισματική πολιτική της. Συνεπώς, αν δεν υπάρχει συμφωνία που ορίζει ότι τα κέρδη της συγγενούς δεν θα διανεμηθούν στο ορατό μέλλον, ο επενδυτής αναγνωρίζει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση που προκύπτει από φορολογητέες προσωρινές διαφορές, που συνδέονται με την επένδυσή του στη συγγενή. Σε μερικές περιπτώσεις, ο επενδυτής μπορεί να μην είναι σε θέση να προσδιορίσει το ποσό του φόρου που θα ήταν πληρωτέο, αν ανακτούσε το κόστος της επένδυσής του στη συγγενή, αλλά μπορεί να προσδιορίσει ότι αυτό θα ισούται με ή θα υπερβαίνει ένα ελάχιστο ποσό. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση επιμετράται σε αυτό το ποσό.

Η συμφωνία μεταξύ των μερών σε μία κοινοπραξία συνήθως ρυθμίζει τη διανομή των κερδών και καθορίζει αν οι αποφάσεις για τέτοια θέματα απαιτούν τη συγκατάθεση όλων των κοινοπρακτούντων ή μία ειδική πλειοψηφία των κοινοπρακτούντων. Όταν ο κοινοπρακτών μπορεί να ελέγχει τη διανομή των κερδών και αναμένεται ότι τα κέρδη δεν θα διανεμηθούν στο ορατό μέλλον, δεν αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση.

Η οικονομική οντότητα πρέπει να αναγνωρίζει ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο για όλες τις εκπεστές προσωρινές διαφορές που ανακύπτουν από επενδύσεις σε θυγατρικές, υποκαταστήματα, συγγενείς επιχειρήσεις και από συμμετοχές σε κοινοπραξίες, κατά την έκταση και μόνο κατά την έκταση, που αναμένεται ότι:

- οι προσωρινές διαφορές θα αναστραφούν στο ορατό μέλλον και
- θα υπάρξει φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου η προσωρινή διαφορά μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

2.5 Διανομή Κερδών για Εταιρίες που Υιοθετούν τα ΔΛΠ

Σύμφωνα με οδηγία της ΕΛΤΕ⁵ αναφορικά με την διανομή κερδών από τις οικονομικές μονάδες που συντάσσουν ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, για όλες σχεδόν τις προσωρινές διαφορές μεταξύ λογιστικής αξίας και φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, αναγνωρίζεται καταβαλλόμενος φόρος εισοδήματος.

Ο αναβαλλόμενος φόρος και ως έσοδο και ως έξοδο αναγνωρίζεται είτε στην καθαρή θέση είτε στα αποτελέσματα, συμπληρωματικά της αναγνώρισης του κέρδους ή της ζημίας από τα οποία (κέρδος ή ζημία) και προέκυψε. Όπως επίσης προαναφέρθηκε ο φόρος

⁵ ΕΛΤΕ. Αρ.Πρ. 110/27.02.06

εισοδήματος (αναβαλλόμενος ή τρέχων), λαμβάνεται πάντα υπόψη προκειμένου να προσδιορισθούν τα ποσά που εξαιρούνται της διανομής.

Υπάρχουν όμως και οι κατωτέρω περιπτώσεις:

1. Αναβαλλόμενος φόρος - έσοδο που προκύπτει σε περίπτωση ανακτήσιμων φορολογικών ζημιών και έχει ως γενεσιουργό αιτία τη δυνατότητα που παρέχει ο φορολογικός νόμος για "μεταφορά" φορολογικών ζημιών.
2. Αναβαλλόμενος φόρος έσοδο που προκύπτει σε περίπτωση φορολογικής αναπροσαρμογής των ενσώματων παγίων η οποία δεν είναι αποδεκτή λογιστικά.
3. Αναβαλλόμενος φόρος - έσοδο που προκύπτει από μεταβολή φορολογικών συντελεστών.

Γνώμη

Γενικώς στις παραπάνω περιπτώσεις (1) έως (3), το χρεωστικό κονδύλιο του αναβαλλόμενου φόρου είτε θα μηδενισθεί μελλοντικά μέσω της χρέωσής του ως φόρου εισοδήματος - εξόδου, είτε θα μειώσει ήδη αναγνωρισθέντα φόρο εισοδήματος-έξοδο. Αν και υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες τα ποσά αυτά θα μπορούσαν να διανεμηθούν, η γνώμη μας είναι να μη διανέμονται τόσο για λόγους σύνεσης όσο και για λόγους διευκόλυνσης της παρακολούθησης των σχετικών κονδυλίων.

Παράδειγμα

Έστω επένδυση σε ακίνητα κόστους κτήσεως 1.000 και εύλογης αξίας 1.500, για την οποία στο παρελθόν έχει αναγνωρισθεί σταδιακά αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση 175 $(1.500-1.000) \times 35\%$. Στην τρέχουσα χρήση, έστω 2005, ο συντελεστής του φόρου εισοδήματος μειώνεται σε 32%. Παραμενόντων όλων των άλλων ως έχουν, η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση μειώνεται σε 160 $(1.500-1.000) \times 32\%$ οπότε και αναγνωρίζεται φόρος εισοδήματος - έσοδο από 15. Το ποσό αυτό δεν μπορεί να διανεμηθεί διότι μειώνει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού κέρδη εις νέον ποσού 175 που είχε αναγνωρισθεί στο παρελθόν. Η διανομή του μπορεί να γίνει μόνο μέσω της ρευστοποίησης της επένδυσης. Δηλαδή αν υποτεθεί ότι ρευστοποιηθεί η επένδυση για ποσό 1.500 το κέρδος $500-160=340$ διανέμεται ελεύθερα.

2.6 Γνωστοποιήσεις αναφορικά με το ΔΛΠ 12

Οι γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται στο Προσάρτημα συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση των στοιχείων που περιέχουν οι λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις όπως ορίζεται με βάση τα Δ.Λ.Π.

Αναφορικά με το Δ.Λ.Π 12 θα πρέπει να γίνεται αρχικά ανάλυση των σημαντικών ποσών φόρου, δηλαδή ανάλυση στις σημειώσεις για το πώς διαμορφώθηκε το υπόλοιπο του φόρου εισοδήματος στα Αποτελέσματα Χρήσης. Συγκεκριμένα αυτή η ανάλυση μπορεί να αφορά:

- Τρέχων φόρο που αφορά τη χρήση
- Τρέχων φόρο που αφορά προηγούμενες χρήσεις, ο οποίος όμως λογίστηκε στα Αποτελέσματα της χρήσης
- Αναβαλλόμενοι φόροι που αφορούν προσωρινές διαφορές της χρήσης
- Αναβαλλόμενοι φόροι που αφορούν μεταβολή συντελεστών ή νέους φόρους
- Έσοδο φόρου που μειώνει τον τρέχοντα φόρο και προέρχεται από μη λογισμένο φόρο προηγούμενης χρήσης.
- Έσοδο φόρου που μειώνει τον αναβαλλόμενο φόρο και προέρχεται από μη λογισμένο φόρο προηγούμενης χρήσης
- Αναβαλλόμενος φόρος, έξοδο αν γίνει πρόβλεψη για αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση
- Αναβαλλόμενος φόρος, έσοδο αν γίνει αντιστροφή πρόβλεψης για μείωση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων
- Έξοδο ή έσοδο φόρου από την εφαρμογή του Δ.Λ.Π 8⁶, όταν δεν είναι δυνατό να μεταφερθούν κατευθείαν στην καθαρή Θέση.

Αναφορικά με το φόρο στην Καθαρή Θέση, πρέπει να γνωστοποιείται το σύνολο του τρέχοντος φόρου και το σύνολο του αναβαλλόμενου φόρου που μεταφέρθηκαν κατευθείαν στην καθαρή θέση, ενώ αναφορικά με τη συμφωνία φόρου με συντελεστές, θα πρέπει να γνωστοποιείται η συμφωνία αποτελέσματος προ φόρων και φόρου, με το φόρο που προέκυψε αν εφαρμόζονταν στα προ φόρων, ο ισχύον ή οι ισχύοντες συντελεστές. Η συμφωνία αυτή μπορεί να είναι φόρος εισοδήματος στα αποτελέσματα χρήσης μείον (Αποτελέσματα προ φόρων * συντελεστής φόρου εισοδήματος) και σε περίπτωση που δεν υπολογίζεται στα αποτελέσματα προ φόρων, πρέπει να γίνει αναφορά σε ποια βάση εφαρμόζεται.

Επίσης θα πρέπει να γνωστοποιείται κάθε μεταβολή στον ισχύοντα συντελεστή, σε σχέση με προηγούμενες χρήσεις καθώς και ένας πίνακας κατά κατηγορία στοιχείων του Ισολογισμού, με ανάλυση των αναβαλλόμενων φόρων έναρξης, των μεταβολών της χρήσης και των αναβαλλόμενων φόρων λήξης.

⁶ Δ.Λ.Π 8:Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Πολιτικών, Εκτιμήσεων και των λαθών

Για τις διακοπείσες δραστηριότητες πρέπει να γνωστοποιείται:

- Το έξοδο ή έσοδο φόρου εισοδήματος από τη διακοπή
- Ο φόρος εισοδήματος από τη διακοπείσα δραστηριότητα της χρήσης
- Ο φόρος εισοδήματος από τη διακοπείσα της συγκρίσιμης χρήσης

2.7 Διερμηνείες Σχετικές με το ΔΛΠ 12

Σχετικές με το ΔΛΠ 12 είναι οι Διερμηνείες 21 «Φόροι Εισοδήματος – Ανάκτηση αναπροσαρμοσμένων μη αποσβέσιμων περιουσιακών στοιχείων» και 25 « Φόροι Εισοδήματος – Μεταβολές στο Φορολογικό καθεστώς μιας επιχείρησης ή των μετοχών της». Και οι δύο διερμηνείες έγιναν ομόφωνα αποδεκτές τον Αύγουστο του 1999, ενώ η ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν σε ισχύ είναι η 15η Ιουλίου 2000.

2.7.1 Διερμηνεία ΜΕΔ-21 Ανάκτηση Αναπροσαρμοσμένων μη Αποσβεσμένων Περιουσιακών Στοιχείων

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 12 παράγραφος 51, η επιμέτρηση των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και περιουσιακών στοιχείων πρέπει να αντανακλά τις φορολογικές συνέπειες που θα έχει ο τρόπος με τον οποίο η οικονομική οντότητα αναμένει, κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, να ανακτήσει ή να διακανονίσει τη λογιστική αξία εκείνων των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που δημιουργούν προσωρινές διαφορές.

Το ΔΛΠ 12 παράγραφος 20 αναφέρει ότι η αναπροσαρμογή ενός περιουσιακού στοιχείου δεν επηρεάζει πάντοτε το φορολογητέο κέρδος (ή τη φορολογική ζημία) στην περίοδο της αναπροσαρμογής και ότι η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου μπορεί να μην αναπροσαρμόζεται, ως αποτέλεσμα της αναπροσαρμογής. Αν η μελλοντική ανάκτηση της λογιστικής αξίας είναι φορολογητέα, κάθε διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του αναπροσαρμοσμένου περιουσιακού στοιχείου και της φορολογικής βάσης του είναι μια προσωρινή διαφορά και καταλήγει σε μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο. Το θέμα είναι πώς ερμηνεύεται ο όρος «ανάκτηση» σε σχέση με ένα περιουσιακό στοιχείο που δεν αποσβένεται (μη αποσβέσιμο περιουσιακό στοιχείο) και αναπροσαρμόζεται σύμφωνα με την παράγραφο 31 του ΔΛΠ 16.

Η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο που ανακύπτει από την αναπροσαρμογή ενός μη αποσβέσιμου περιουσιακού στοιχείου σύμφωνα με το ΔΛΠ 16⁷ παράγραφος 31 επιμετράται βάσει των φορολογικών συνεπειών που θα επακολουθούσαν από την ανάκτηση της λογιστικής αξίας του υπόψη περιουσιακού στοιχείου μέσω πώλησης, ανεξάρτητα από τη βάση επιμέτρησης της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου. Κατά συνέπεια, αν η φορολογική νομοθεσία καθορίζει φορολογικό συντελεστή εφαρμοστέο στο φορολογητέο ποσό που προέρχεται από την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου, ο οποίος διαφέρει από το φορολογικό συντελεστή που εφαρμόζεται στο φορολογητέο ποσό που προέρχεται από τη χρησιμοποίηση ενός περιουσιακού στοιχείου, ο πρώτος συντελεστής εφαρμόζεται στην επιμέτρηση της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης ή περιουσιακού στοιχείου που συνδέεται με ένα μη αποσβέσιμο περιουσιακό στοιχείο.

2.7.2 Διερμηνεία ΜΕΛ-25 Μεταβολές στο Φορολογικό Καθεστώς μιας Επιχείρησης ή των Μετοχών της

Μια μεταβολή στο φορολογικό καθεστώς μιας οικονομικής οντότητας ή των μετόχων της μπορεί να έχει συνέπειες για μια οικονομική οντότητα αυξάνοντας ή μειώνοντας τις φορολογικές υποχρεώσεις ή περιουσιακά στοιχεία της. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να συμβαίνει κατά την εισαγωγή των μετοχών μιας οικονομικής οντότητας στο χρηματιστήριο ή κατά την ανασυγκρότηση της καθαρής θέσης μιας οικονομικής οντότητας. Μπορεί επίσης να συμβεί κατά τη μετακίνηση του ελέγχοντος μετόχου σε άλλη χώρα. Ως αποτέλεσμα ενός τέτοιου γεγονότος, μια οικονομική οντότητα μπορεί να φορολογηθεί διαφορετικά. Μπορεί για παράδειγμα να κερδίσει ή να χάσει φορολογικά κίνητρα ή να υποβληθεί σε διαφορετικό φορολογικό συντελεστή στο μέλλον.

Μια μεταβολή στο φορολογικό καθεστώς μιας οικονομικής οντότητας ή των μετόχων της μπορεί να έχει άμεση επίπτωση στις τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις ή περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής οντότητας. Η μεταβολή μπορεί επίσης να αυξήσει ή να μειώσει τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και περιουσιακά στοιχεία που αναγνωρίζονται από την οικονομική οντότητα, ανάλογα με την επίπτωση που έχει η μεταβολή του φορολογικού καθεστώτος στις φορολογικές συνέπειες, που θα προκύψουν από την ανάκτηση ή τον διακανονισμό της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της οικονομικής οντότητας. Το θέμα είναι πως μια οικονομική οντότητα πρέπει να λογιστικοποιεί

⁷ Δ.Λ.Π 16: Ενσώματα Πάγια

τις φορολογικές συνέπειες μιας μεταβολής στο φορολογικό της καθεστώς ή αυτό των μετόχων της.

Μια μεταβολή στο φορολογικό καθεστώς μιας οικονομικής οντότητας ή των μετόχων της δεν καταλήγει σε αύξηση ή μείωση των ποσών που αναγνωρίζονται απευθείας στην καθαρή θέση. Οι τρέχουσες και αναβαλλόμενες φορολογικές συνέπειες μιας μεταβολής στο φορολογικό καθεστώς θα περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα της περιόδου, εκτός αν αυτές οι συνέπειες σχετίζονται με συναλλαγές και γεγονότα που καταλήγουν, στην ίδια ή σε διαφορετική περίοδο, σε πίστωση ή χρέωση απευθείας στο αναγνωρισμένο ποσό της καθαρής θέσης. Οι φορολογικές συνέπειες που σχετίζονται με μεταβολές στο αναγνωρισμένο ποσό της καθαρής θέσης, στην ίδια ή σε διαφορετική περίοδο (που δεν συμπεριλαμβάνονται στα αποτελέσματα), χρεώνονται ή πιστώνονται απευθείας στην καθαρή θέση.

2.8 Οι Αλλαγές που Επέφερε το Δ.Λ.Π 12

Στην πίνακα που ακολουθεί γίνεται μια παράθεση των κυριότερων σημείων διαφορών αναφορικά με τις διατάξεις που εισάγουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Πίνακας 2.8-Ι Διαφορές μεταξύ ΔΛΠ και ΕΛΠ⁸

Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
Α) Ο φόρος εισοδήματος αντλείται από τη διάθεση των κερδών	Α) Ο φόρος εισοδήματος συνιστά δαπάνη
Ο φόρος εισοδήματος δεν συνιστά έξοδα και, συνεπώς, δεν διαμορφώνει το αποτέλεσμα της χρήσεως αλλά αποτελεί συμμετοχή του κράτους στο αποτέλεσμα αυτό. Καταχωρείται στο λογαριασμό «Αποτελέσματα Χρήσεως»	Ο φόρος εισοδήματος της χρήσεως είναι το συνολικό ποσό που βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσεως (καταχωρείται ως δαπάνη στο λογαριασμό «Αποτελέσματα Χρήσεως»)

⁸ Καραγιώργος Θ., Πετρίδης Α. (2006), Εφαρμογή των Δ.Λ.Π. σε Συνδυασμό με το Γ.Λ.Σ., Εκδόσεις Γερμανός, Θεσσαλονίκη

B) Διάκριση του φόρου εισοδήματος	B) Διάκριση του φόρου εισοδήματος
<p>Δεν γίνεται διάκριση του φόρου εισοδήματος σε τρέχοντα και σε αναβαλλόμενο. Το ποσό του φόρου εισοδήματος υπολογίζεται με βάση τα φορολογητέα κέρδη</p>	<p>Ο φόρος εισοδήματος διακρίνεται σε τρέχοντα και αναβαλλόμενο φόρο. <u>Τρέχων φόρος</u> εισοδήματος είναι το ποσό του φόρου που αφορά το φορολογούμενο κέρδος της χρήσης.</p>
Γ) Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος	Γ) Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος
<p>Δεν καταχωρείται στα βιβλία και στον ισολογισμό αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος (υποχρέωση ή απαίτηση)</p>	<p>Αναβαλλόμενος Φόρος εισοδήματος είναι το ποσό του φόρου που θα πληρωθεί ή θα εισπραχθεί σε μελλοντικές περιόδους και προέρχεται από προσωρινές φορολογικές διαφορές. Η δαπάνη του αναβαλλόμενου φόρου βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσεως στην οποία λογίζεται. Απαγορεύεται η προεξόφληση των ποσών των αναβαλλόμενων φόρων.</p>
Δ) Το φορολογικό πλεονέκτημα των ζημιών της χρήσεως	Δ) Το φορολογικό πλεονέκτημα των ζημιών της χρήσεως
<p>Δεν εξετάζεται ούτε καταγράφεται λογιστικά το φορολογικό πλεονέκτημα που εγκλείουν οι μεταφερόμενες εις νέο ζημίες.</p>	<p>Η ζημία χρήσεως, που μεταφέρεται σε επόμενη χρήση για συμψηφισμό με τα φορολογητέα κέρδη μιας επόμενης χρήσεως, εγκλείει μια φορολογική απαίτηση ίση με το φόρο του εισοδήματος που θα καρπωθεί η επιχείρηση στην επόμενη χρήση που θα γίνει ο συμψηφισμός αυτός. Η απαίτηση αυτή καταχωρείται όταν είναι βέβαιο και εκτός πάσης αμφιβολίας ότι η επιχείρηση θα πραγματοποιήσει στο μέλλον κέρδη που θα γίνει εφικτός ο συμψηφισμός της απαίτησης.</p>

Ε) Αλλαγή στο φορολογικό καθεστώς της εταιρίας	Ε) Αλλαγή στο φορολογικό καθεστώς της εταιρίας
	Οι καταχωρημένες στα βιβλία φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις προσαρμόζονται ανάλογα. Οι διαφορές προσαρμογής καταχωρούνται στα αποτελέσματα ή, κατά περίπτωση, στην καθαρή θέση.
ΣΤ) Γνωστοποιήσεις	ΣΤ) Γνωστοποιήσεις
Απαιτούνται ελάχιστες γνωστοποιήσεις	Απαιτούνται εκτεταμένες απαιτήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΜΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

3.1 Επιπτώσεις από την Εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π Γενικά

Με την παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκίνησε από την αγορά των στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ και πέρασε στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα να αποκαλύπτει χρόνιες παθολογίες του ελληνικού συστήματος η Ελληνική οικονομία βιώνει την μεγαλύτερη χρηματοπιστωτική και δημοσιονομική κρίση από την ίδρυση του νεώτερου ελληνικού κράτους. Σε αυτό το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον με την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας να έχει υποχωρήσει σε μεγάλο βαθμό και τις δυνατότητες για χρηματοδότηση να περιορίζονται σημαντικά, το σύνολο των εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών προχώρησε σε σημαντική περιστολή δαπανών προκειμένου να μπορέσει να διαχειριστεί τις επιπτώσεις της κρίσης.

Με την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Α. και την ευρύτητα των γνωστοποιήσεων που αυτά απαιτούν, είναι δυνατή μια πιο ουσιαστική ανάλυση της χρηματοοικονομικής επίδοσης των εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέταση της επάρκειας των γνωστοποιήσεων που πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις των Προτύπων. Η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. από τις ελληνικές επιχειρήσεις έχει ως στόχο της παροχή πληρέστερης πληροφόρησης στους επενδυτές και την ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς. Ωστόσο αποτελέσματα από διεθνείς έρευνες εγείρουν αμφιβολίες για το πόσο τα Δ.Π.Χ.Π. συνέβαλαν στη διαφάνεια και την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Κάποιες από αυτές τις έρευνες αναφέρονται στη συνέχεια.

Σύμφωνα με έρευνα που διενεργήθηκε από την Grant Thornton σε συνεργασία με το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2003)⁹, οι ελληνικές επιχειρήσεις φαίνεται να είναι ευαισθητοποιημένες στα θέματα εφαρμογής των Δ.ΛΠ καθώς η πλειοψηφία αυτών παρουσιάζει θετική στάση στα νέα πρότυπα (έξι στις δέκα επιχειρήσεις προτιμούν τα διεθνή από τα υφιστάμενα πρότυπα). Συγκεκριμένα, αναμένουν ότι η εφαρμογή των Δ.ΛΠ θα

⁹ Έρευνα της Grant Thornton και του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών «Πόσο έτοιμες είναι οι ελληνικές επιχειρήσεις να εφαρμόσουν τα Δ.Π.Χ.Π.», (2003)

οδηγήσει στην αναβάθμιση της επάρκειας και της ποιότητας των παρεχόμενων χρηματοοικονομικών πληροφοριών, σε περισσότερο διαφανείς και αξιόπιστες οικονομικές καταστάσεις καθώς και σε αναβάθμιση της ποιότητας της εργασίας. Ως προς τις προσδοκίες από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π, μία στις δύο επιχειρήσεις αναμένει θετική επίδραση στην εικόνα της, ενώ το σύνολο των επιχειρήσεων προσδοκά βελτίωση της θέσης στην αγορά και διευκόλυνση στην προσέλκυση ξένων επενδυτών. Βέβαια από την έρευνα προκύπτει ότι ο σχεδιασμός της διαδικασίας μετάβασης στα Δ.Λ.Π βρίσκεται σε πρώιμα στάδια για την πλειοψηφία των επιχειρήσεων, καθώς μόνο το 17% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι έχει καταρτίσει πρόγραμμα δράσης, ενώ το 44% αυτών βρίσκονται ακόμη σε στάδιο διερευνητικών συζητήσεων.

Οι Athianos S., Vazakidis A., και Drisakis N. (2004)¹⁰ με έρευνά τους την οποία πραγματοποίησαν σε δείγμα 40 ελληνικών επιχειρήσεων την χρονική περίοδο 2003 – 2004, εξέτασαν τις επιπτώσεις από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. Χρησιμοποιώντας ένα ανεπτυγμένο μοντέλο το οποίο συγκρίνει ταυτόχρονα πληροφορίες από τα Ελληνικά και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για την ίδια χρονική περίοδο διαπίστωσαν ότι από την εφαρμογή των ΔΛΠ σημειώνονται εκτεταμένες και σημαντικές αλλαγές στα πάγια ενσώματα περιουσιακά στοιχεία, στις αποσβέσεις των πάγιων ενσώματων περιουσιακών στοιχείων, στην αποτίμηση των αποθεμάτων, στην αναβαλλόμενη φορολογία, στις συναλλαγματικές διαφορές και στο εμπορικό σήμα και την υπεραξία.

Συγκεκριμένα διαπίστωσαν ότι η λογιστική αξία του κεφαλαίου εμφανίζεται μεγαλύτερη με την υιοθέτηση των ΔΛΠ, καθώς τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα αποτελούν ένα πιο συντηρητικό λογιστικό μοντέλο, το καθαρό κέδρος και οι μέσες επιπτώσεις γενικά κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση με τις επιπτώσεις στη λογιστική αξία, με εξαίρεση τις προβλέψεις και την αναβαλλόμενη φορολογία. Αναφορικά με τον Ισολογισμό, παρατήρησαν ότι το σύνολο του ενεργητικού και του παθητικού εμφανίζεται υψηλότερο μετά την εφαρμογή των ΔΛΠ, καθώς με βάση τα ΔΛΠ αναγνωρίζονται περισσότερα στοιχεία στον Ισολογισμό όπως επίσης και η αποτίμηση γίνεται σε υψηλότερες τιμές ότι αποτιμώνται σε υψηλότερες τιμές δεδομένης της υιοθέτησης της αρχής της εύλογης αξίας και όχι αυτής του ιστορικού κόστους.

Τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν γενικά είναι τα ακόλουθα:

¹⁰ Athianos S., Vazakidis A., Drisakis N. "Financial Statement Effects of Adopting International Accounting Standards: The case of Greece", 4th Annual Conference of Hellenic Finance and Accounting Association. University of Piraeus, 16-17 December 2005

1. Το σύνολο του ενεργητικού, η λογιστική αξία του κεφαλαίου, καθώς και η μεταβλητότητα της λογιστικής αξίας του καθαρού κέρδους εμφανίζονται σημαντικά υψηλότερα με βάση τα Δ.Λ.Π από ότι με βάση τα ελληνικά πρότυπα.
2. Η λογιστική αξία παίζει μεγαλύτερο ρόλο στην αποτίμηση σύμφωνα με τα ΔΛΠ σε αντίθεση με το καθαρό κέρδος που παίζει μικρότερο ρόλο, αν και δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι τα ΔΛΠ βελτίωσαν την σχετική τους αξία,
3. Οι προσαρμογές στην λογιστική αξία με βάση τα ΔΛΠ αυξάνουν τη συνάφεια, ενώ οι προσαρμογές στο καθαρό κέρδος γενικά μειώνουν τη συνάφεια.

Οι Hung M. και Sybramanyam K.R. (2004)¹¹ με έρευνά τους εξέτασαν την επίδραση από την υιοθέτηση των ΔΛΠ στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ευρωπαϊκών χωρών, στις οποίες εφαρμόζεται ένα λογιστικό σύστημα προσαρμοσμένο και προσανατολισμένο τους μετόχους. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε δείγμα 80 γερμανικών εταιριών οι οποίες υιοθέτησαν τα Δ.Λ.Π για πρώτη φορά κατά το χρονικό διάστημα 1998 -2002. Οι Hung M. και Sybramanyam K.R. (2004) συγκρίνανε τις λογιστικές πληροφορίες που παρουσιάζονται σύμφωνα με τους γερμανικούς λογιστικούς κανόνες, οι οποίοι είναι συντηρητικοί και προσαρμοσμένοι στην ομαλοποίηση των κερδών, με τις πληροφορίες που παρουσιάζονται σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., τα οποία είναι προσαρμοσμένα στον ισολογισμό και στην εφαρμογή της αρχής της εύλογης αξίας και κατέληξαν στα ίδια συμπεράσματα που κατέληξαν οι Athianos S., Vazakidis A., Drisakis N. (2004), τα οποία αναφέρθηκαν παραπάνω.

Οι Vincent O'Connell και Katie Sullivan (2008)¹² με έρευνά τους αναφορικά με την επίδραση της υποχρεωτικής υιοθέτησης των Δ.Λ.Π, η οποία πραγματοποιήθηκε σε 80 εταιρίες οι οποίες ανήκουν στον FTSEurofirst, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων οδήγησε σε μια αύξηση των Καθαρών Εσόδων το 2004 στο υπό εξέταση δείγμα, με το 75% περίπου των εταιριών να εμφανίζουν ουσιαστική αύξηση σε ποσοστό 5%.

¹¹ Hung M. και Sybramanyam K.R., "Financial statement effects of adopting international accounting standards: The case of Germany", *Review of Accounting Studies*, Jul 2007 Vol. 12 pp. 623-657

¹² Vincent O'Connell and Katie Sullivan, "The Impact of Mandatory Conversion to IFRS on the Net Income of FTSEurofirst 80 Firms", *The Journal of Applied Research in Accounting and Finance*, Volume 3, Issue 2, 2008

Οι Barth, Landsman και Lang (2005)¹³ με έρευνα που διενήργησαν συγκρίνανε τα χαρακτηριστικά των λογιστικών ποσών που εμφανίζουν εταιρίες οι οποίες έχουν υιοθετήσει τα Δ.Λ.Π., με τα αντίστοιχα λογιστικά ποσά ενός δείγματος εταιριών που δεν έχουν υιοθετήσει τα Δ.Λ.Π., ώστε να διερευνήσουν εάν η χρηματοοικονομική έκθεση η οποία συντάσσεται σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. σχετίζεται με προβλέψιμες διαφορές στη λογιστική ποιότητα και το κόστος κεφαλαίου. Αναλυτικότερα με την ερευνά τους διερευνήθηκε κατά πόσο η υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. σχετίζεται με μικρότερη διαχείριση κερδών (earnings management), πιο έγκαιρη αναγνώριση των ζημιών, υψηλότερη σχετική αξία των λογιστικών ποσών και χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου. Τα αποτελέσματα της έρευνας οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι τα ΔΛΠ βελτιώνουν τη λογιστική ποιότητα και μειώνουν το κόστος κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, οι εταιρίες που υιοθετούν τα ΔΛΠ έχουν λιγότερες ενδείξεις εξομάλυνσης των κερδών, λιγότερες ενδείξεις διαχείρισης των κερδών προς έναν συγκεκριμένο στόχο, περισσότερο έγκαιρη αναγνώριση των κερδών και υψηλότερη συσχέτιση με τις αποδόσεις.

Τον Ιούνιο του 2006 η Grant Thornton¹⁴ διεξήγαγε έρευνα για τις επιπτώσεις των ΔΠΧΠ κατά την πρώτη εφαρμογή τους από τις εισηγμένες εταιρίες του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών. Τα αποτελέσματα της έρευνας οδήγησαν στις εξής διαπιστώσεις:

- Τα Ίδια Κεφάλαια των εισηγμένων στο Χ.Α.Α ωφελήθηκαν κατά ποσό €1869 εκατ. Από την υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Π (€14.671 εκατ. Ήταν οι θετικές επιδράσεις και €12.810 εκατ. οι αρνητικές). Συνολικά τα Ίδια Κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 4,9%.
- Τα Αποτελέσματα Χρήσης ωφελήθηκαν κατά ποσό €182 εκατ. (€2536 εκατ. Θετικές και €2.353 εκατ. αρνητικές επιδράσεις). Συνολικά τα Αποτελέσματα Χρήσης αυξήθηκαν κατά 4,15%
- Η κυριότερη ωφέλεια στα Ίδια Κεφάλαια προέκυψε από την αναπροσαρμογή των ενσώματων ακινητοποιήσεων σε εύλογες αξίες (Δ.Λ.Π 16).
- Η μεγαλύτερη επιβάρυνση στα Ίδια Κεφάλαια προέκυψε από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. 19 & 26 «Παροχές σε εργαζομένους» και από τη διενέργεια προβλέψεων επισφαλών απαιτήσεων.

¹³ Barth E. M., Landsman R. W., Lang H. M., "International Accounting Standards and Accounting Quality", Journal of Accounting Research, Vol 46, No.3, June 2008, pp. 467-498

¹⁴ Grant Thornton, «Οι επιπτώσεις των I.F.R.S. κατά την πρώτη εφαρμογή τους στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες», 2006

- Την υψηλότερη θετική επίδραση στα Αποτελέσματα Χρήσης επέφερε η προσαρμογή των αποσβέσεων με βάση την ωφέλιμη ζωή των ενσώματων ακινητοποιήσεων.
- Τη μεγαλύτερη επιβάρυνση στα Αποτελέσματα Χρήσης επέφερε η αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και προβλέψεων για ενδεχόμενους φόρους εισοδήματος.

Η Grant Thornton τον Ιούλιο του 2007¹⁵ δημοσίευσε άλλη μία έρευνα για τις επιπτώσεις από την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών για τη χρήση 2006. Το συμπέρασμα που προέκυψε από την έρευνα είναι ότι τα Δ.Π.Χ.Π επέφεραν σημαντικές μεταβολές στα χρηματοοικονομικά μεγέθη των ελληνικών εισηγμένων επιχειρήσεων, οι οποίες με τη σειρά τους φαίνεται ότι στην πλειονότητα τους ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις πληροφόρησης των Δ.Π.Χ.Π. Προβλήματα εμφανίζονται στην επάρκεια γνωστοποιήσεων κάποιων προτύπων χωρίς όμως αυτά να είναι ικανά να αλλοιώσουν τη συνολικά θετική εικόνα. Παρόλα αυτά μόνο στο 50,5 % των εταιριών η έκθεση ελέγχου χορηγείται με τη σύμφωνη γνώμη του Ορκωτού Ελεγκτή, χωρίς θέματα έμφασης ή εξαίρεσης. Το γεγονός αυτό είναι ανησυχητικό καθώς οι υπόλοιπες εταιρίες δεν ενσωματώνουν στις οικονομικές καταστάσεις παρατηρήσεις των ελεγκτών. Ανησυχητική είναι και η διαπίστωση, ότι τυχόν ελλείψεις γνωστοποιήσεων δεν θεωρούνται αρκετά σημαντικές ώστε να οδηγούν σε έκθεση ελέγχου με εξαίρεση λόγω μη εφαρμογής κάποιου Δ.Π.Χ.Π.

Από την ανάλυση εφαρμογής των απαιτήσεων των Δ.Π.Χ.Π που εξετάστηκε στην έρευνα και από την γενικότερη επισκόπηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν, προκύπτουν τα παρακάτω χρήσιμα συμπεράσματα:

- Στη συντριπτική τους πλειοψηφικά οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν την έμμεση μέθοδο παρουσίασης των ταμειακών τους ροών.
- Παρατηρούνται περιπτώσεις στον πίνακα μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων, απ' ευθείας μεταβολών στα ίδια κεφάλαια χωρίς να συνοδεύονται από απαραίτητες γνωστοποιήσεις.

¹⁵ Grant Thornton, «Επιπτώσεις εφαρμογής των ΔΠΧΠ στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες για τη χρήση 2006», 2007

- Επισημαίνεται ότι στην πλειονότητα τους οι εταιρίες δεν γνωστοποιούν ποια από τα αποθεματικά που περιλαμβάνονται στα ίδια κεφάλαια (ειδικότερα στα αποτελέσματα εις νέο) δεν είναι πραγματοποιημένα και σχετίζονται με αποτίμησες σε εύλογες αξίες.
- Στο σύνολό τους γνωστοποιούν επαρκώς σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Π 2 τις παροχές που βασίζονται στην αξία των συμμετοχικών τους τίτλων. Η επίδραση στα αποτελέσματα από την εφαρμογή του προτύπου δεν φαίνεται να είναι σημαντική, ενώ ερωτήματα υπάρχουν σχετικά με τον τρόπο μέτρησης της δαπάνης.
- Διαμορφώνεται σταδιακά η τάση να αναγνωρίζονται άυλα περιουσιακά στοιχεία κατά τη διαδικασία κατανομής του κόστους αγοράς θυγατρικών και συγγενών, εφαρμόζοντας τις απαιτήσεις του Δ.Π.Χ.Π 3. Με τον τρόπο αυτό μειώνεται η αναγνωριζόμενη υπεραξία η οποία πρέπει να σημειώσουμε ότι δεν αποσβένεται.
- Βελτιώνεται ο βαθμός επάρκειας των παρεχόμενων πληροφοριών που έχουν να κάνουν με γνωστοποιήσεις σχετικές με την υπεραξία που προκύπτει από εξαγορές επιχειρήσεων, χωρίς όμως να έχει φτάσει σε ικανοποιητικό βαθμό.
- Προβλήματα εμφανίζονται στην παράθεση γνωστοποιήσεων σχετικά με ελέγχους μείωσης της αξίας της υπεραξίας. Πολλές εταιρίες αναφέρουν ότι διενεργούν ελέγχους χωρίς όμως να παρέχουν επαρκείς πληροφορίες. Ακόμα λιγότερες είναι οι εταιρίες οι οποίες τελικά επιβαρύνουν τα αποτελέσματα με ζημίες μείωσης της αξίας της υπεραξίας.
- Ικανοποιητική είναι η επάρκεια των γνωστοποιήσεων που σχετίζονται με διακοπείσες εκμεταλλεύσεις και κατεχόμενα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία (Δ.Π.Χ.Π 5). Θετική διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι όλο και περισσότερο οι εταιρίες εφαρμόζουν τις απαιτήσεις του προτύπου (σε σχέση με την προηγούμενη χρήση).
- Θετική διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι αρκετές εταιρίες προχώρησαν σε αναμορφώσεις και αναταξινόμησεις σε κονδύλια προηγούμενων χρήσεων γνωστοποιώντας τις μεταβολές.
- Προβλήματα παρουσιάζονται σχετικά με τις γνωστοποιήσεις σημαντικών παραδοχών και εκτιμήσεων της διοίκησης. Οι γνωστοποιήσεις που παρέχονται πολλές φορές δεν είναι αναλυτικές, χωρίς όμως να μπορούμε να εκτιμήσουμε σε όλες τις περιπτώσεις τη σημαντικότητα της παράλειψης. Αντίθετα οι περισσότερες

εταιρίες παρέχουν επαρκείς παραπομπές σε σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων.

- Ανεπάρκειες παρουσιάζονται στις γνωστοποιήσεις προβλέψεων φόρων. Πολλές εταιρίες δεν σχηματίζουν προβλέψεις (γεγονός που επισημαίνεται και από τις παρατηρήσεις των ελεγκτών), ενώ υπάρχουν αρκετές εταιρίες οι οποίες διενεργούν προβλέψεις τις οποίες δεν γνωστοποιούν διακριτά (περιλαμβάνονται στις λοιπές προβλέψεις). Συγκεκριμένα το 13% των εταιριών γνωστοποιούν αναλυτικά ότι έχουν διενεργήσει προβλέψεις για πρόσθετους φόρους, αναφέροντας τα ποσά των προβλέψεων (ΔΛΠ 12), ενώ η επιβάρυνση των αποτελεσμάτων από φόρους εισοδήματος το 2006 στην κατηγορία των εταιριών Καταναλωτικών Προϊόντων του Χ.Α. αυξήθηκε κατά 1% σε σχέση με την αντίστοιχη για το 2005.
- Παρατηρούνται παραλείψεις στις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις για χρηματοδοτικές μισθώσεις όπου πολλές φορές παρατηρείται το γεγονός να μην γνωστοποιούνται οι ακινητοποιήσεις και οι επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται μέσω χρηματοδοτικών μισθώσεων.
- Διαπιστώνεται ότι οι επιχειρήσεις διενεργούν προβλέψεις για διάφορους κινδύνους και απεικονίζουν βάσει αναλογιστικών μελετών τις υποχρεώσεις προς το προσωπικό τους.
- Ανησυχίες προκαλεί το γεγονός ότι σε αρκετές κατηγορίες επιχειρήσεων έχουν σχηματιστεί αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις υψηλότερες των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων. Το ερώτημα που εύλογα ανακύπτει είναι εάν όντως θα μπορέσουν οι εταιρίες να ανακτήσουν αυτές τις απαιτήσεις. Συγκεκριμένα, η κατηγορία των εταιριών Χρηματοοικονομικών του Χ.Α. παρουσιάζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις υψηλότερες κατά 28% σε σχέση με τις αντίστοιχες αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις. Στις κατηγορίες των εταιριών Βασικών Υλικών, των εταιριών Βιομηχανιών, των εταιριών Τηλεπικοινωνιών των εταιριών Υπηρεσιών Καταναλωτικών Αγαθών και των εταιριών Κοινής Ωφέλειας του Χ.Α. η σχέση αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις διαμορφώνεται σε 1:4.3, 1:3.2, 1:1.4, 1:1.1 και 1:1.9 αντίστοιχα. Αντίθετα η σχέση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων με αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις για την κατηγορίες των εταιριών Πετρελαίων και Αερίων και των εταιριών Τεχνολογίας

του Χ.Α. διαμορφώνεται σε 1:4 και 1:2.3 αντίστοιχα. Για την κατηγορία των εταιριών Υγείας διαπιστώθηκε ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις με τις περισσότερες εταιρίες σε αυτόν τον κλάδο να γνωστοποιούν αναλυτικά τη διενέργεια προβλέψεων σχετικά με φορολογικές διαφορές, οι οποίες ενδέχεται να προκύψουν μελλοντικά από το φορολογικό έλεγχο ανέλεγκτων χρήσεων.

- Επισημαίνεται ότι στην πλειονότητα τους οι εταιρίες δεν κεφαλαιοποιούν το κόστος δανεισμού ακολουθώντας τη βασική μέθοδο του ΔΛΠ 23. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως να δημιουργήσει προβλήματα στο μέλλον, καθώς με την αναθεώρηση του προτύπου αυτή η πολιτική καταργείται (καθιστώντας υποχρεωτική την κεφαλαιοποίηση).
- Επαρκώς γνωστοποιεί η πλειονότητα των εταιριών τις σχέσεις μεταξύ των συνδεόμενων μερών σύμφωνα με το ΔΛΠ 24, χωρίς να μπορούμε να εκτιμήσουμε τυχόν περιπτώσεις στις οποίες δεν αναγνωρίζονται συνδεδεμένα μέρη. Τυχόν ανεπάρκειες εντοπίζονται σε γνωστοποιήσεις σχετικές με αποδοχές βασικών διοικητικών στελεχών.
- Προβλήματα παρουσιάζονται στην εφαρμογή των ΔΛΠ 32 και ΔΛΠ 39 για χρηματοοικονομικά εργαλεία. Αχούμε να παρατηρήσουμε προβλήματα σχετικά με την διακριτή γνωστοποίηση τυχόν κερδών ή ζημιών σε εύλογη αξία. Ειδικότερα αρκετές εταιρίες δεν γνωστοποιούν διακριτά την επίδραση στο αποτέλεσμα από την αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων καθώς η επίδραση στα ίδια κεφάλαια από την αποτίμηση διαθεσίμων προς πώληση περιουσιακών στοιχείων.
- Ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι ένας αριθμός εταιριών δεν αποτιμά τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογες αξίες λόγω αδυναμίας προσδιορισμού της εύλογης αξίας τους.
- Σημαντικές προβλέψεις παρατηρούνται στις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων δεν παρουσιάζει τις απαραίτητες αριθμητικές αναλύσεις και επεξηγήσεις και περιορίζεται σε απλή αναφορά των κινδύνων.
- Επισημαίνεται ότι καμία εταιρεία δεν προχώρησε σε πρόωρη υιοθέτηση του Δ.Π.Χ.Π. 7 (εφαρμογή 1/1/2007). Το γεγονός αυτό δημιουργεί ερωτηματικά ως προς το βαθμό ετοιμότητας των εταιριών να υιοθετήσουν το καινούργιο πρότυπο.

- Παρατηρούμε ότι οι επιχειρήσεις δεν εμφανίζουν τάσεις κεφαλαιοποίησης δαπανών ανάπτυξης (ΔΛΠ 38).
- Σημαντική είναι η επίδραση από την εφαρμογή του ΔΛΠ 40 τόσο στον Ισολογισμό όσο και στα αποτελέσματα χρήσης από την αναγνώριση επενδύσεων σε ακίνητα. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι αρκετές εταιρίες κατέχουν επενδύσεις σε ακίνητα τις οποίες αποτιμούν σε αξίες κτήσεις. Επιπλέον, σε αρκετές επιχειρήσεις που κατέχουν επενδύσεις σε ακίνητα το αποτέλεσμα της αποτίμησης σε εύλογες αξίας των επενδύσεων διαμορφώνει σε σημαντικό βαθμό το αποτέλεσμα της χρήσης.
- Καθοριστική είναι η επίδραση εφαρμογής του ΔΛΠ 41 και η αναγνώριση των βιολογικών περιουσιακών στοιχείων σε εύλογες αξίες. Η αποτίμηση σε εύλογες αξίες αυτών των στοιχείων καθορίζει κατά κύριο λόγο τα αποτελέσματα της χρήσης των εταιριών που κατέχουν τέτοια στοιχεία.

Η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. από τις ελληνικές επιχειρήσεις έχει ως στόχο της παροχή πληρέστερης πληροφόρησης στους επενδυτές και την ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς. Ωστόσο αποτελέσματα από διεθνείς έρευνες εγείρουν αμφιβολίες για το πόσο τα Δ.Π.Χ.Π. συνέβαλαν στη διαφάνεια και την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Κάποιες από αυτές τις έρευνες αναφέρονται στη συνέχεια.

Σύμφωνα με τους Mills L., Newberry K., Trautman W. B., (2002)¹⁶, η εφαρμογή των ΔΛΠ δίνει μεγάλη ευελιξία στα διοικητικά στελέχη για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, ώστε αντί να έχουμε διασφάλιση της παροχής αξιόπιστων πληροφοριών στο επενδυτικό κοινό, να αποτελούν εργαλείο παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων για να επιτευχθούν οι στόχοι από τα διοικητικά στελέχη.

Η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων αναφέρεται στον σκόπιμο «χειρισμό» στοιχείων τους, π.χ. υπερτίμηση στοιχείων ενεργητικού, πωλήσεων και κερδών ή υποτίμηση των υποχρεώσεων, εξόδων ή ζημιών με σκοπό να επιτευχθεί το επιθυμητό ύψος τους. Όλοι αυτοί οι χειρισμοί οδηγούν σε αλλοίωση της ορθής εικόνας των οικονομικών καταστάσεων. Ως μέσα για την πραγματοποίηση των παραποιήσεων χρησιμοποιούνται διάφοροι μέθοδοι που περιλαμβάνονται στον όρο δημιουργική ή επινοητική λογιστική (creative accounting). Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι η εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής δεν αποτελεί κατ'

¹⁶ Mills, L. and Newberry, K. and Trautman, W. «Trends in Book-Tax Income and Balance Sheet Differences», Proceedings of the IFRS Research Conference (2002)

ανάγκη και παρανομία ή απόκλιση από τα Δ.Π.Χ.Π. Η δημιουργική λογιστική επικεντρώνεται στην εκμετάλλευση της απουσίας κάποιου κανονισμού ή την επιλογή επιτρεπτών λογιστικών μεθόδων, που ίσως να μην είναι κατάλληλες στη συγκεκριμένη περίπτωση, για να δείξουν μία συγκεκριμένη επιθυμητή εικόνα των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων και της χρηματοοικονομικής θέσης μίας επιχείρησης.¹⁷

Μια από τις γνωστές μεθόδους για τον προσδιορισμό των παραποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι η μέθοδος των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων μιας επιχείρησης όπως αναφέρουν οι Bath, Beaver, και Landsman, (2005)¹⁸. Το σύνολο των δεδουλευμένων (total accruals) διακρίνεται στο τμήμα εκείνο που είναι συνδεδεμένο με τις δραστηριότητες της επιχείρησης και το οποίο δεν μπορεί να επηρεαστεί από τη διοίκηση (non-discretionary accruals) και στο τμήμα εκείνο που η διοίκηση μπορεί να μεταβάλλει κατά βούληση (discretionary or abnormal accruals), π.χ. το ύψος των αποσβέσεων. Θεωρείται ότι μια εταιρία μπορεί να επηρεάσει το ύψος των κερδών της μεταβάλλοντας το μέγεθος των δεδουλευμένων που έχει στην ευχέρειά της, καθώς το άθροισμα των καθαρών χρηματοροών από τις δραστηριότητές της και του συνόλου των δεδουλευμένων συνιστούν τα κέρδη της.

Με έρευνά τους οι Burgstahler, D. Hail, L. και Leuz, C. (2006)¹⁹ εξετάζοντας πως οι πιέσεις της κεφαλαιαγοράς και οι θεσμικοί παράγοντες παρακινούν τις επιχειρήσεις να δημοσιεύουν κέρδη τα οποία αντανakλούν σε οικονομικές επιδόσεις, διαπίστωσαν ότι οι οικονομικές καταστάσεις των μη εισηγμένων επιχειρήσεων, οι οποίες δεν εφαρμόζουν τα Δ.Π.Χ.Π., δεν χαρακτηρίζονται ως αξιόπιστες καθώς έχουν κίνητρα φοροδιαφυγής. Σε αντίθεση οι εισηγμένες εταιρίες, οι οποίες εφαρμόζουν τα Δ.Π.Χ.Π δεν επιλέγουν να εμφανίσουν στις καταστάσεις τους μειωμένα κέρδη, καθώς θέλουν να αποφύγουν μια ενδεχόμενη μείωση της τιμής της μετοχής τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι μη εισηγμένες εταιρίες εμφανίζονται ως πιο πιθανές να παραποιήσουν τα κέρδη τους σε σχέση με τις εισηγμένες σε αναλογία 12 από τις 13 χώρες του δείγματος, με εξαίρεση την Ελλάδα όπου οι ιδιωτικές επιχειρήσεις εμφανίζουν λιγότερα παραποιημένα κέρδη. Σύμφωνα με τους συγγραφείς, αυτό το γεγονός οφείλεται στο ότι οι εισηγμένες ελληνικές επιχειρήσεις παρουσιάζουν υψηλότερο βαθμό παραποίησης κερδών μεταξύ των εισηγμένων επιχειρήσεων

¹⁷ Βλάχος Χ., Λουκά Α. (2009), Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Εκδόσεις Παπαζήση-Globaltraining, Αθήνα

¹⁸ Barth, E. M. and Beaver, H. W. and John, R. M. and Landsman, R. W. (2005), "Accruals, Accounting-Based Valuation Models, and the Prediction of Equity Values", *Journal of Accounting*, Vol. 20, 311-345

¹⁹ Burgstahler, D. and Hail, L. and Leuz, C. (2006), "The importance of reporting incentives: earnings management in European private and public firms", *The Accounting Review*, Vol.81, No.5, 983-1016 Greek case", Research paper University of Macedonia

όλων των χωρών του δείγματος της έρευνας. Την ίδια άποψη υποστηρίζουν και οι Leuz, C., D. Nanda, και P. Wysocki. (2003)²⁰ οι οποίοι κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι εισηγμένες εταιρίες στην Ελλάδα και στην Αυστρία κατατάχθηκαν υψηλότερα αναφορικά με την παραποίηση κερδών σε σύγκριση με ένα διεθνές δείγμα ομοειδών εταιρών.

Σύμφωνος με τις παραπάνω θέσεις είναι και ο Baralexis S. (2004)²¹ ο οποίος υποστηρίζει ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, μέσω της υποτιθέμενης υιοθέτησης της "δημιουργικής λογιστικής"²², η οποία στοχεύει στη βελτίωση την παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων, καταλήγουν σε υπερεκτίμηση των κερδών τους με κίνητρο την εξωτερική χρηματοδότηση. Σε αντίθεση, οι μικρές εταιρίες υποεκτιμούν τα κέρδη τους προκειμένου να πληρώσουν λιγότερο φόρο εισοδήματος. Αποτέλεσμα αυτών είναι η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων και η λανθασμένη πληροφόρηση των επενδυτών, των ελεγκτών και των ρυθμιστικών αρχών.

Ένα άρθρο που δημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική εφημερίδα economics.gr²³ αναφέρει ότι στην Ελλάδα έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις παραπλάνησης του επενδυτικού κοινού όπως αναφέρει ο Spathis μέσω δημοσίευσης ανακριβών στοιχείων από εταιρείες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, όπου τέθηκαν «υπό επιτήρηση». Στόχος τους ήταν κυρίως η μείωση των κερδών και της αντίστοιχης φορολογίας, μέσω διόγκωσης των εξόδων ή της αύξησης των εσόδων η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της τιμής της μετοχής.

Αποκαλύψεις περιπτώσεων παραποίησης λογιστικών καταστάσεων εμφανίζονται συνεχώς αν αναλογιστούμε και την εισαγωγή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεις. Σε άρθρο της Ελευθεροτυπίας (2005) αναφέρεται ότι δύο στις τρεις εισηγμένες εμφανίζουν πλασματικούς ισολογισμούς.

Το θέμα της παραποίησης των λογιστικών καταστάσεων είναι σοβαρό και οι προσεγγίσεις που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν είναι αρκετές, τόσο από πλευράς επιχειρηματικής –

²⁰ Leuz, C., D. Nanda, and P. Wysocki. 2003. «Earnings management and investor protection: An international comparison. *Journal of Financial Economics* 69: 505–527»

²¹ Baralexis S. (2004), “Creative accounting in small advancing countries: The Greek case”, Research paper University of Macedonia

²² Δημιουργική λογιστική είναι μία μέθοδος λογιστικής κατά την οποία οι οικονομικές καταστάσεις συντάσσονται για ένα συγκεκριμένο σκοπό και όχι για να δείξουν στην πραγματικότητα τα αληθή και ακριβή στοιχεία. Μερικές φορές ένας λογιστής μπορεί να θέλει να εμφανίσει στις καταστάσεις υψηλά κέρδη (π.χ. όταν θέλει να κερδίσει ένα πριμ) και σε άλλες περιπτώσεις να θέλει να εμφανίσει ζημιές (π.χ. όταν θέλει να πληρώσει λιγότερη φορολογία). Επίσης μερικές φορές ο λογιστής μπορεί να θέλει να εμφανίσει έναν υγιή ισολογισμό (π.χ. όταν αναμένει να υπογράψει ένα τραπεζικό δάνειο) και άλλες φορές να θέλει να εμφανίσει έναν μη υγιή ισολογισμό (π.χ. όταν η διοίκηση της εταιρίας θέλει να προχωρήσει σε συμφωνία εξαγοράς).

²³ <http://simatoros.wordpress.com/2010/01/28/> «Δημιουργική Λογιστική: Η Μεγαλύτερη Απάτη μετά τον "Δούρειο Ίππο"»

λογιστικής προσέγγισης, αλλά και από μακρο-οικονομικής και κοινωνικής άποψης, όσον αφορά τα αίτια και τις επιπτώσεις τους. Η παραποίηση χρηματοοικονομικών καταστάσεων πέραν του γεγονότος ότι αποτελεί μια παράνομη επιχειρηματική συμπεριφορά, απειλεί και την αξιοπιστία της οικονομικής πληροφόρησης στοιχίζοντας στις επιχειρήσεις σημαντικότητα ποσά.

Η πιθανότητα να εμπλακεί η επιχείρηση σε παραποίηση των λογιστικών καταστάσεων της αυξάνεται όταν ο έλεγχος (εσωτερικό και εξωτερικό) είναι χαλαρός. Στην αύξηση του φαινομένου της παραποίησης λογιστικών καταστάσεων σημαντικό ρόλο έπαιξε και η αδυναμία εντοπισμού, των παραποιημένων οικονομικών στοιχείων, από τις ελεγκτικές εταιρίες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα έλλειψης γνώσεων σχετικά με οικονομικές ατασθαλίες, βρίσκουμε στην υπόθεση της Enron²⁴ όπου η διεθνής ελεγκτική Arthur Andersen ήταν υπεύθυνη για τον οικονομικό έλεγχο της εταιρίας. Αυτή η υπόθεση έφερε στο φως την αδυναμία των διαδικασιών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται κατά τον έλεγχο.

Γενικότερα, σε περιπτώσεις πτώχευσης επιχειρήσεων, ιδιαίτερα εξαιτίας του φαινομένου της παραποίησης, οι αντιδράσεις της κοινής γνώμης επικεντρώνονται όχι μόνο στα στελέχη της εταιρίας αλλά και στους ελεγκτές και στην αδυναμία εντοπισμού κάποιου λάθους ή απάτης. Τα μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα όπως, στην υπόθεση της Enron όπου η διεθνής ελεγκτική Arthur Andersen βρέθηκε αδύναμη να εντοπίσει τις παραποιήσεις κατά τη διάρκεια του ελέγχου ενδυναμώνουν την άποψη ότι οι ελεγκτές είναι απαραίτητο να βελτιώνουν τις πρακτικές τους προκειμένου να εντοπίζουν οποιοδήποτε πρόβλημα πριν αυτό συμβεί.

Βέβαια με την ερευνά τους οι Spathis, C. και Georgakopoulou, E. (2007)²⁵ κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. στην Ελλάδα, επέφερε θετικές αλλαγές για

²⁴ Το Σκάνδαλο της Enron είναι οικονομικό σκάνδαλο που αναδείχθηκε το 2001 και αφορούσε την ενεργειακή εταιρία Enron και την ελεγκτική Arthur Andersen. Έπειτα από μια σειρά αποκαλύψεων που αφορούσαν αμφιλεγόμενες λογιστικές πρακτικές που διενεργήθηκαν κατά τη δεκαετία του 1990, η Enron βρέθηκε στο χείλος της χρεοκοπίας το Νοέμβριο του 2001. Μια απόπειρα διάσωσης λευκού ιππότη από μία παρόμοια αλλά μικρότερη ενεργειακή εταιρία, την Dynegy δεν κατέστη βιώσιμη. Η Enron κήρυξε πτώχευση στις 2 Δεκεμβρίου του 2001. Καθώς το σκάνδαλο αποκαλυπτόταν, οι μετοχές της Enron σημείωσαν κατακόρυφη πτώση από τα \$90.00 ανά μετοχή σε λιγότερο από 50¢ ανά μετοχή. Κι ενώ η εταιρία συγκαταλεγόταν μεταξύ των blue chip, αυτή η απρόσμενη εξέλιξη είχε μεγάλο αντίκτυπο στην αγορά. Η βουτιά της Enron σημειώθηκε μετά από την αποκάλυψη ότι πολλά από τα κέρδη και τα έσοδα ήταν αποτέλεσμα συμφωνιών με οντότητες ειδικού σκοπού, εταιρίες περιορισμένης ευθύνης που ήλεγχε. Απόρροια των ανωτέρω ήταν πολλά από τα χρέη και οι απώλειες της εταιρίας να μην εμφανιστούν στις οικονομικές της καταστάσεις. Επιπροσθέτως, το σκάνδαλο προκάλεσε τη διάλυση της Arthur Andersen, η οποία αποτελούσε μέχρι εκείνη την περίοδο μία εκ των πέντε κορυφαίων ελεγκτικών εταιριών. Ιδιαίτερα ζημιωμένα βγήκαν τα μέλη ποικίλων ομάδων ενδιαφερομένων, όπως μέτοχοι, κράτος, πιστωτές, εργαζόμενοι κ.α.

²⁵ Spathis, C. and Georgakopoulou, E. (2007), "The adoption of IFRS in South Eastern Europe: the case of Greece", International Journal of Financial Services Management

τις επιχειρήσεις. Η πιο σημαντική αλλαγή είναι ότι οι οικονομικές καταστάσεις έπαψαν να είναι να φορολογικές καταστάσεις γεγονός που επιτεύχθηκε με την εφαρμογή του Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος» και συγκεκριμένα με την δημιουργία της αναβαλλόμενης φορολογίας, με την οποία αντικατοπτρίζονται οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας των στοιχείων, και της αντίστοιχης φορολογικής τους αξίας, με την προϋπόθεση ότι αυτές οι διαφορές δημιουργούν μελλοντικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις.

Κλείνοντας την ενότητα αναφορικά με την επίδραση των Δ.Π.Χ.Π γενικά θα αναφερθούμε σε μία έρευνα που διενεργήθηκε από την Grant Thornton τον Αύγουστο του 2010²⁶ η οποία που διερευνά τις επιπτώσεις των Δ.Π.Χ.Π) στα χρηματοοικονομικά μεγέθη των εισηγμένων στο Χ.Α.Α. επιχειρήσεων πλην Τραπεζών και Ασφαλιστικών.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω της συλλογής στοιχείων και της άντλησης των σχετικών πληροφοριών όπως αυτές απεικονίζονται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών για τη χρήση 2009. Τα απαραίτητα για την πραγματοποίηση της έρευνας στοιχεία, αντλήθηκαν από τις γνωστοποιήσεις και τις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων του συνόλου των εισηγμένων στο Χ.Α.Α. εταιρειών για τη χρήση 2009. Σύμφωνα με την έρευνα είναι εμφανής η κάμψη της απόδοσης των επιχειρήσεων όπως απεικονίζεται στη μείωση του κύκλου εργασιών ή των καθαρών κερδών αλλά και η χειροτέρευση του οικονομικού περιβάλλοντος όπως απεικονίζεται στην αύξηση των προβλέψεων και των επισφαλών απαιτήσεων. Τα πιο βασικά συμπεράσματα παρουσιάζονται παρακάτω:

- Ο κύκλος εργασιών των εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, εκτός τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών, παρουσιάζεται 12% μειωμένος, με το 74% των εταιρειών περίπου να εμφανίζουν μείωση σε σχέση με το 2008. Η μείωση αυτή αφορά κατά 64% μόνο 5 εταιρείες.
- Το 54% των εταιρειών, εκτός τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών, εμφανίζουν κέρδη μετά φόρων, ενώ το 61% των εταιρειών εμφανίζουν μείωση των κερδών τους ή ακόμα μεγαλύτερες ζημιές από την προηγούμενη χρήση. Τα συνολικά κέρδη μετά φόρων εμφανίζονται αυξημένα κατά 16% με την αύξηση αυτή όμως να αφορά κυρίως μόνο μία εταιρεία η οποία παρουσιάζει αύξηση στα κέρδη μετά φόρων 1 δις € περίπου. Αν δεν λάβουμε υπ' όψιν την επίδραση της συγκεκριμένης

²⁶ Grant Thornton, «Εισηγμένες Εταιρίες Χρήση 2009 – Συνοπτική Παρουσίαση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης», Αύγουστος 2010

εταιρείας τα κέρδη μετά φόρων των εισηγμένων στο Χ.Α.Α. εταιρειών, εκτός τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών, εμφανίζονται μειωμένα κατά 25%, ποσοστό που αντικατοπτρίζει την πραγματική εικόνα για την χρηματοοικονομική επίδοση των περισσότερων επιχειρήσεων.

- Η επιβάρυνση των εταιρειών από την τρέχουσα φορολογία παρουσιάζεται αυξημένη κατά 30% κυρίως λόγω της έκτακτης εισφοράς που επιβάρυνε τα αποτελέσματα της χρήσης του 2009.
- Ο δανεισμός των εταιρειών εμφανίζεται μειωμένος κατά 2% με τις εταιρείες να μην έχουν τις ίδιες δυνατότητες με το πρόσφατο παρελθόν για χρηματοδότηση από τις τράπεζες. Ο μακροπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός αντιπροσωπεύει το 62% περίπου του συνολικού δανεισμού για το 2009, ποσοστό που διαφοροποιείται ελάχιστα σε σχέση με το 2008. Ο δείκτης του δανεισμού ως προς τα ίδια κεφάλαια εμφανίζεται ελαφρώς βελτιωμένος κατά 3% το 2009 αλλά παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα, και συγκεκριμένα στο 0,89 από 0,92 το 2008.
- Η ρευστότητα των εταιρειών εμφανίζεται μειωμένη κατά 18% με το 48% των εταιρειών να παρουσιάζουν μείωση στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα.

Από την ανάγνωση των εκθέσεων ελέγχου που χορήγησαν οι ορκωτοί ελεγκτές, είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι χορηγήθηκαν εκθέσεις ελέγχου με σύμφωνη γνώμη σε ποσοστό 97,5%, γεγονός που αποτελεί ένδειξη ορθότερης εφαρμογής των απαιτήσεων των Προτύπων από μέρους των επιχειρήσεων. Εντούτοις, συνεχίζουν να χορηγούνται εκθέσεις ελέγχου με θέματα έμφασης, τα οποία κυρίως αφορούν τη μη διενέργεια προβλέψεων για ενδεχόμενους φόρους ή δικαστικές αγωγές κάνοντας φανερό το γεγονός ότι έχει καθιερωθεί από τις επιχειρήσεις ως πρακτική η μη διενέργεια ή η υποεκτίμηση των σχετικών προβλέψεων. Σε ορισμένες εταιρείες είναι εμφανές ότι υποβαθμίζεται συστηματικά η παροχή σημαντικών πληροφοριών. Ορατός είναι πλέον ο κίνδυνος ο οποίος είχε επισημανθεί και στις προηγούμενες έρευνες να υποβαθμιστεί η αξία κάποιων γνωστοποιήσεων, είτε λόγω δυσκολιών στην παροχή της πληροφόρησης, είτε λόγω απροθυμίας παροχής τους από τις διοικήσεις των εταιρειών. Συνέπεια αυτού είναι να παγιώνεται η παράθεση ελλιπών ή η παράλειψη γνωστοποιήσεων για κάποιες συναλλαγές.

3.2 Επιπτώσεις από την εφαρμογή του Δ.Λ.Π 12 στις οικονομικές καταστάσεις

Έρευνα της Grant Thornton το 2006²⁷ αναφέρει ότι η επίδραση στα Ίδια Κεφάλαια των εισηγμένων εταιριών στην Ελλάδα, κατά την πρώτη εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π, εκτιμήθηκε μικρή αλλά θετική και παράλληλα η μέση επίδραση των αναβαλλόμενων φόρων στα Ίδια Κεφάλαια εμφανίζεται σχετικά μικρή εξαιτίας του συμψηφισμού των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων με τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις.

Η Grant Thornton τον Ιούλιο του 2007²⁸ δημοσίευσε ακόμα μία έρευνα για τις επιπτώσεις από την υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Π στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εταιρίες που αφορούσε τη χρήση 2006. Η έρευνα αυτή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι 13% των εταιριών γνωστοποιούν ότι δεν διενεργούν προβλέψεις για πρόσθετους φόρους αναφέροντας τα ποσά των προβλέψεων (Δ.Λ.Π.12), αλλά σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται το γεγονός να μη γνωστοποιούνται διακριτά αλλά να περιλαμβάνονται στις λοιπές προβλέψεις (Δ.Λ.Π 37).

Οι πίνακες που ακολουθούν προκύπτουν από την ανάλυση της εφαρμογής του Δ.Λ.Π 12 στο σύνολο των εισηγμένων επιχειρήσεων στα πλαίσια της ίδιας έρευνας.

Πίνακας 3.2-Ι Φόρος Εισοδήματος (από έρευνα Grant Thornton - Ιούλιος 2007)

Φόρος Εισοδήματος (σε εκατ. €)			
	2006	2005	Μεταβολή %
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	€ 3.097	€ 2.773	12%
Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση	€ 3.195	€ 2.737	17%

²⁷ Grant Thornton, «Οι επιπτώσεις των I.F.R.S. κατά την πρώτη εφαρμογή τους στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες», 2006

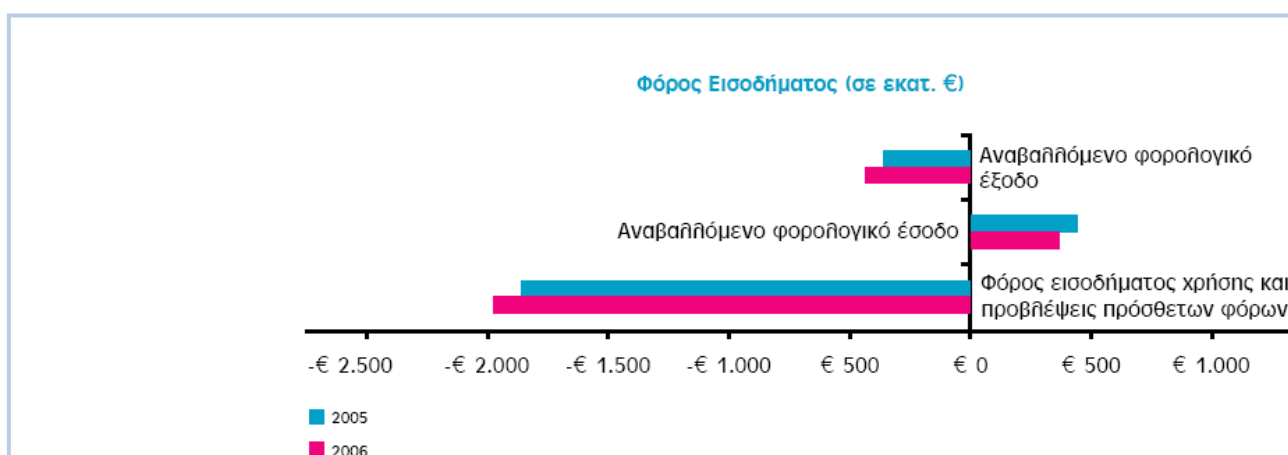
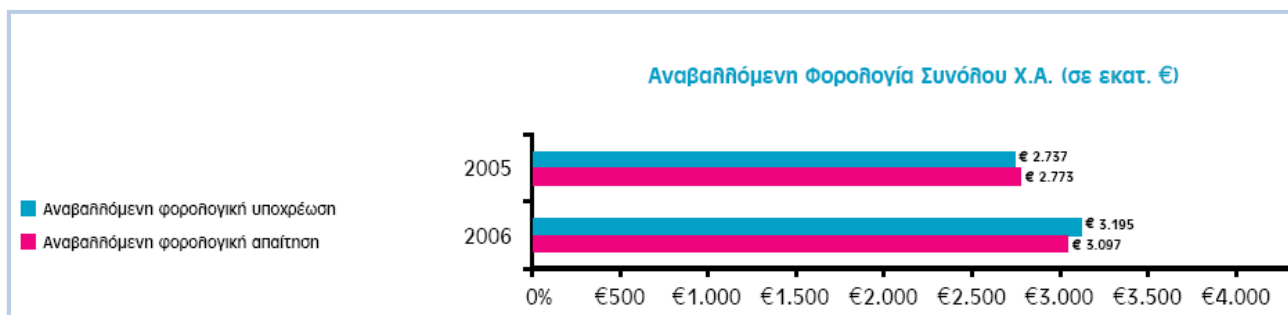
²⁸ Grant Thornton, «Επιπτώσεις εφαρμογής των ΔΠΧΠ στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες για τη χρήση 2006», 2007

Πίνακας 3.2-Π Φόρος Εισοδήματος (Από έρευνα Grant Thornton - Ιούλιος 2007)

Φόρος Εισοδήματος και επιπρόσθετα στοιχεία (σε εκατ. €)			
	2006	2005	Μεταβολή %
Φόρος Εισοδήματος Χρήσης και Προβλέψεις Πρόσθετων Φόρων	-€ 1.950	-€ 1.822	12%
Αναβαλλόμενο φορολογικό έσοδο	€ 327	€ 391	-17%
Αναβαλλόμενο φορολογικό έξοδο	-€ 412	€ 355	16%
Αναβαλλόμενο έσοδο φόρου / Κέρδη προ Φόρων	3%	5%	
Αναβαλλόμενο έξοδο φόρου / Κέρδη προ Φόρων	4%	4%	
Θεωρητικός Συντελεστής Φόρου	30%	31%	
Αριθμός Εταιριών που γνωστοποιούν προβλέψεις φόρων	37	34	

Από την μελέτη των παραπάνω πινάκων διαπιστώνουμε ότι στο σύνολο των εισηγμένων εταιριών οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις κυμαίνονται περίπου στα ίδια επίπεδα.. Η δαπάνη φόρου, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών φορολογικού ελέγχου και των προβλέψεων για πρόσθετους φόρους στη χρήση ανήλθε σε € 1.950 εκατ. (+7% σε σχέση με το 2005). Το αποτέλεσμα από αναβαλλόμενους φόρους για τη χρήση ανήλθε συμψηφιστικά σε ζημία ποσού € 85 εκατ. έναντι κέρδους ποσού € 36 εκατ.. Από το σύνολο των εταιριών, 37 γνωστοποιούν αναλυτικά ότι έχουν διενεργήσει προβλέψεις για πρόσθετους φόρους αναφέροντας τα ποσά των προβλέψεων.

Τα γραφήματα που ακολουθούν απεικονίζουν τις παραπάνω διαπιστώσεις.

Μία ακόμα έρευνα της Grant Thornton (Αύγουστος 2010)²⁹ αναφορικά με τις επιπτώσεις εφαρμογής του ΔΛΠ 12 στο Σύνολο των Εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών (εκτός τραπεζικών και ασφαλιστικών) για τη χρήση 2009 οδήγησε στα εξής βασικά συμπεράσματα:

- Το 50% των εταιριών έχουν σχηματίσει προβλέψεις φόρων
- 30% αυξημένος εμφανίζεται ο τρέχων φόρος
- 83% αυξημένος εμφανίζεται ο συνολικός φόρος εισοδήματος

Στον πίνακα που ακολουθεί δίνονται αναλυτικά τα ποσοστά μεταβολής των επιμέρους λογαριασμών του φόρου εισοδήματος.

Πίνακας 3.2-III Ποσοστά Μεταβολής Επιμέρους Λογαριασμών Φόρου Εισοδήματος (Έρευνα Grant Thornton 2010)

	<i>Ποσά σε εκατ. €</i>		
ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	2009	2008	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις	€1.465	€1.614	-9%

²⁹ Grant Thornton, «Εισηγμένες Εταιρίες Χρήση 2009 – Συνοπτική Παρουσίαση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης», Αύγουστος 2010

Αναβαλλόμενες Φορολογικές Υποχρεώσεις	€3.250	€2.924	-11%
Προβλέψεις Φόρων	€115	€128	-10%
Ποσοστό εταιρειών που έχουν σχηματίσει προβλέψεις φόρων	50%	52%	
Αναβαλλόμενος Φόρος Έξοδο	€348	€136	156%
Αναβαλλόμενος Φόρος Έσοδο	€157	€418	-62%
Τρέχων Φόρος Εισοδήματος	(€1.757)	(€1.349)	30%
Συνολικός Φόρος Εισοδήματος	(€1.948)	(€1.067)	83%

Οι διαπιστώσεις από την μελέτη του παραπάνω πίνακα είναι οι εξής:

- Οι εταιρίες στο σύνολό τους παρουσιάζουν υψηλότερες αναβαλλόμενες υποχρεώσεις (€ 3.250 εκατ.) σε σχέση με τις απαιτήσεις (€ 1.465), με τις υποχρεώσεις να αυξάνονται κατά € 325 εκατ. και τις απαιτήσεις να μειώνονται κατά € 150 εκατ.
- Η συνολική επιβάρυνση των αποτελεσμάτων αυξήθηκε σημαντικά κατά 188 εκατ. και ανήλθε σε € 1.948 εκατ. Ο τρέχων φόρος εισοδήματος εμφανίζεται αυξημένος κατά 30%, κυρίως λόγω της έκτασης εισφοράς που επιβλήθηκε στα κέρδη των επιχειρήσεων. Ο αριθμός των εταιριών που σχηματίζουν πρόβλεψη για φόρους μειώθηκε από € 115 εκατ. το 2008 σε € 111 εκατ. το 2009 με τη σχετική πρόβλεψη να είναι € 115 εκατ. (-€ 13 εκατ.).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επίδραση της αναβαλλόμενες φορολογίας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχει δείξει και η διεθνής αρθρογραφία. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει μια εκτενής βιβλιογραφική επισκόπηση αναφορικά με τις αλλαγές που επέφερε το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12: Φόροι Εισοδήματος και πιο συγκεκριμένα η αναβαλλόμενη φορολογία γενικά στην παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών και ειδικότερα στην διαμόρφωση των αποτελεσμάτων.

Σύμφωνα με τον Sansing R. (1998)³⁰, οι αναβαλλόμενοι φόροι είναι μια πραγματική οικονομική επιβάρυνση ακόμη και στην περίπτωση που οι δηλωθείσες αναβαλλόμενες υποχρεώσεις δεν αντιστρέφονται ποτέ και η αξία τους είναι ίση με το ποσό που αναγνωρίζεται στις οικονομικές καταστάσεις πολλαπλασιαζόμενο με ένα κλάσμα, του οποίου

³⁰ Sansing R., "Valuing the deferred tax liability", Journal of Accounting Research 36, 1998 pp 357-364

ο αριθμητής είναι το ποσοστό απόσβεσης του φόρου και ο παρονομαστής το άθροισμα του ποσοστού απόσβεσης του φόρου και του κόστους κεφαλαίου. Ακόμα και στην περίπτωση που οι αναβαλλόμενες υποχρεώσεις δεν αντιστρέφονται ποτέ, λόγω της στρατηγικής επανεπένδυσης που εφαρμόζει η επιχείρηση, η διαφορά μεταξύ φορολογικής και λογιστικής απόσβεσης μειώνεται με την πάροδο του χρόνου, καθώς η φορολογική βάση του στοιχείου σταδιακά αποκλίνει από το κόστος αντικατάστασής του.

Οι David A. Guenther και Richard C. Sansing (2000)³¹ υποστηρικτές της παραπάνω θεωρίας, χρησιμοποιούν ένα αναλυτικό μοντέλο για να εξετάσουν την αξία μια επιχείρησης στην περίπτωση που υπάρχουν προσωρινές διαφορές όταν τα έσοδα και τα έξοδα αναγνωρίζονται για φορολογικούς ή για λογιστικούς σκοπούς. Από την έρευνα προκύπτει ότι οι αναβαλλόμενες απαιτήσεις και υποχρεώσεις μετατρέπουν τη λογιστική αξία των υποκείμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε εκτιμήσεις των μετά φόρων ταμειακών ροών, στις οποίες βασίζεται η αξία της εταιρίας όπως αυτή προσδιορίζεται από την αγορά. Η ανάλυση του παραπάνω μοντέλου οδηγεί στα συμπεράσματα ότι η αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που σχετίζεται με τα κόστη, τα οποία λογίζονται για λογιστικούς και όχι για φορολογικούς σκοπούς, εξισώνεται με τη λογιστική τους αξία. Η τυχόν διαφορά που προκύπτει μεταξύ της λογιστικής και της αγοραίας αξίας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων αντανακλά και διαφορά ανάμεσα στη λογιστική και στην αγοραία αξία των αντίστοιχων υποχρεώσεων. Τέλος, συμπεράναν ότι η αξία της εταιρίας δεν επηρεάζεται καθόλου από τον αναμενόμενο χρόνο αναστροφής των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και συνεπώς δεν υπάρχει λόγος προεξόφλησής τους βάσει του χρόνου στον οποίο θα αντιστραφούν.

Με μια άλλη έρευνά τους οι David A. Guenther και Richard C. Sansing (2004)³² κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση αναστρέφεται με πιο γρήγορους ρυθμούς όταν το ποσοστό απόσβεσης (λογιστικό ή φορολογικό) ακολουθεί αύξουσα πορεία. Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα της έρευνας τους οδηγούν στη διατύπωση της εξής πρότασης: "Όταν αυξάνει το ποσοστό της φορολογικής απόσβεσης, αυξάνεται και η αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής απόσβεσης, ενώ όταν αυξάνει το ποσοστό της λογιστικής απόσβεσης, η αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής απόσβεσης μειώνεται".

³¹ Guenther D., Sansing R. "Valuation of the firm in the presence of temporary book-tax differences: The role of deferred tax assets and liabilities", The Accounting Review Vol. 75, No 1, 2000 pp 1-12

³² David A. Guenther and Richard C. Sansing " The Valuation Relevance of Reversing Deferred Tax Liabilities", The Accounting Review Vol. 79, No. 2 (Apr., 2004), pp. 437-451

Επιπρόσθετα, συμπέραναν ότι μια αύξηση στο ποσοστό προεξόφλησης οδηγεί στη μείωση της αξίας της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, ενώ η αύξηση αυτή δεν έχει καμία επίδραση στο ποσοστό αναστροφής, καθώς επίσης και μια αύξηση στο ποσοστό αναστροφής, δεν είναι ούτε αναγκαία ούτε ικανή να αυξήσει την αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης.

Από την άλλη πλευρά, οι Amir E., Kirschenheiter M., και Willard K. (2001)³³ υποστηρίζουν διαφορετική άποψη από αυτήν που διατυπώθηκε παραπάνω. Συγκεκριμένα, αναφέρουν ότι το ποσοστό επανεπένδυσης δεν έχει καμία επίδραση στην αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, ενώ το ποσοστό αναστροφής των αναβαλλόμενων φόρων παίζει σημαντικό ρόλο στην αγοραία αξία τους. Η ερευνά τους καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αποτίμηση των αναβαλλόμενων φόρων είναι χαμηλότερη από αυτή των κερδών, ενώ η αποτίμηση των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων είναι χαμηλότερη από αυτή της καθαρής θέσης, γεγονός που οφείλεται στο ότι οι αναβαλλόμενοι φόροι, για παράδειγμα από συσσωρευμένες αποσβέσεις, δεν προεξοφλούνται, παρόλο που εξαρτώνται από τη χρονική αξία του χρήματος και το ποσοστό απόσβεσης.

Τα U.K. GAAP αναφέρουν ότι θα πρέπει να αναγνωρίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις μόνο για τις προσωρινές διαφορές που αναμένεται να αναστραφούν στο προβλεπόμενο μέλλον (συνήθως μέχρι 5 έτη). Σε αντίθεση, τα U.S. GAAP ορίζουν ότι θα πρέπει να αναγνωρίζεται το σύνολο των χρονικών διαφορών ανεξάρτητα από το χρόνο κατά τον οποίο θα αναστραφούν. Έτσι, τα U.S GAAP δίνουν τη δυνατότητα στη διοίκηση να παρέχει πληροφόρηση για την αναμενόμενη λειτουργική της δραστηριότητα, όπως για παράδειγμα για τις αναμενόμενες ταμειακές ροές και τον αναμενόμενο ρυθμό ανάπτυξης, στα ενδιαφερόμενα μέρη, καθώς και να διαμορφώνει ανάλογα τον Ισολογισμό και τα Αποτελέσματα Χρήσης αξιολογώντας κάθε φορά την αναγνώριση ή μη των αναβαλλόμενων φόρων.

Οι Schrand C., και Wong F. (2000)³⁴ ερευνώντας τον τραπεζικό κλάδο, υποστηρίζουν ότι μέσω της αναβαλλόμενης φορολογίας μπορεί να επιτευχθεί εξομάλυνση κερδών, ενώ οι Elizabeth A. Gordon και Peter R. Joos (2004)³⁵ με έρευνά τους που διεξήχθη σε εταιρίες στην Μεγάλη Βρετανία καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι αναβαλλόμενοι φόροι υπολογίζονται

³³ Amir E., Kirschenheiter M., Willard K. "The Aggregation and Valuation of Deferred Taxes", *Review of Accounting Studies* 6, 2001, pp 257-297

³⁴ Schrand C., και Wong F. "Earnings Management and Its Pricing Implications: Evidence from Banks' Adjustments to the Valuation Allowance for Deferred Tax Assets under SFAS 109", 2000, pp 1-35

³⁵ Elizabeth A. Gordon and Peter R. Joos "Unrecognized Deferred Taxes: Evidence from the U.K ", *The Accounting Review* Vol. 79, No. 1 (Jan., 2004), pp. 97-124

ωφελμιστικά ώστε να επηρεάσουν την εικόνα του Ισολογισμού αλλά όχι της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης. Σε έρευνά τους οι Frank M. και Rego S. (2006)³⁶ διαπιστώνουν ότι οι διοικήσεις των επιχειρήσεων τείνουν να διαχειρίζονται τα κέρδη μέσω των εκτιμήσεων για αναβαλλόμενες απαιτήσεις, έτσι ώστε τα αποτελέσματα χρήσης να συμβαδίζουν με τις προβλέψεις των αναλυτών.

Οι Amir E., και Sougiannis T. (1998)³⁷ ερεύνησαν τη σχέση μεταξύ της τιμής των μετοχών και των αναβαλλόμενων φόρων που σχετίζονται με τη μεταφορά ζημιών σε επόμενες χρήσεις. Από την οπτική πλευρά της μέτρησης, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αντιπροσωπεύουν μελλοντικά φορολογικά αποθέματα και συνεπώς θα πρέπει να αποτιμώνται θετικά ως περιουσιακά στοιχεία, τόσο από τους αναλυτές όσο και από τους επενδυτές. Από την οπτική πλευρά της πληροφορίας, η μεταφορά φόρων σε επόμενες χρήσεις μπορεί να αποτελεί ένδειξη υψηλότερων μελλοντικών ζημιών, γεγονός που συνεπάγεται μεγάλη μεταβλητότητα στα αντιλαμβανόμενα κέρδη και επομένως αρνητική επίδραση στην τιμή των μετοχών. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι αναλυτές χαρακτηρίζουν ως λιγότερο συνεπείς τις εταιρίες που εμφανίζουν κέρδη με μεταφορά ζημιών σε επόμενες χρήσεις, λόγω των αυξημένων πιθανοτήτων για μελλοντικές ζημίες, ενώ αντίθετα οι επενδυτές φαίνεται να αξιολογούν πολύ θετικά τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, καθώς τις αντιλαμβάνονται ως περιουσιακό στοιχείο.

Από μία άλλη οπτική, ο Citron D. (2001)³⁸ συμπεραίνει ότι το σύνολο των αναβαλλόμενων φόρων δεν εμφανίζει συνάφεια, δηλαδή δεν αντικατοπτρίζει την πραγματική οικονομική αξία μιας επιχείρησης, όπως αυτή αντικατοπτρίζεται στις τρέχουσες τιμές των μετοχών. Βέβαια τονίζει ότι, αν διαχωριστούν οι αναβαλλόμενοι φόροι σε αυτούς που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις και σε αυτούς που δεν αναγνωρίζονται με βάση τα U.K GAAP, τότε θα έχουμε διαφορετικά αποτελέσματα. Η αναγνώριση των αναβαλλόμενων φόρων τμηματικά, δείχνει να αποτελεί αξιόπιστη ένδειξη υποχρέωσης, ενώ από την άλλη οι μη αναγνωρισθέντες φόροι δεν εκτιμώνται ως υποχρέωση, αλλά ως εκροή κεφαλαίου.

³⁶ Frank M., Rego S., "Do managers use the evaluation allowance account to manage earnings around certain earnings targets? ", Working Paper, University of Iowa, Jan 2006

³⁷ Amir E., Sougiannis T., "Analysts' Interpretation and Investors' Valuation of Tax Carryforwards", Contemporary Accounting research, Spring 1999

³⁸ Citron D., "The valuation of deferred Taxation: Evidence from the U.K partial provision approach, Journal of Business Finance & Accounting, Sept/Oct. 2001, pp 821-852

Σύμφωνα με τους Jung D. και Pulhiam D. (2006)³⁹ οι αλλαγές που έχουν επέλθει αναφορικά με την εκτίμηση των αναβαλλόμενων φόρων και συγκεκριμένα των αναβαλλόμενων απαιτήσεων περιέχουν χρήσιμη εσωτερική πληροφόρηση για τις μελλοντικές ροές της εταιρίας, στην περίπτωση που η διοίκηση εφαρμόζει τις διατάξεις της αναβαλλόμενης φορολογίας χωρίς μεροληψία. Η ερμηνευτική δύναμη των αλλαγών αυτών στις εκτιμήσεις περιορίζεται στον χρονικό ορίζοντα του ενός ή των δύο ετών. Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν όμως είναι διαφορούμενα καθώς από τη μία οι οικονομικές καταστάσεις μπορούν να γίνουν περισσότερο πληροφοριακές για τους επενδυτές ενσωματώνοντας τις μελλοντικές εκτιμήσεις, από την άλλη όμως μπορεί να γίνουν και λιγότερο πληροφοριακές, στην περίπτωση που οι διοικήσεις χρησιμοποιούν αυτές τις εκτιμήσεις για να διαμορφώσουν το αποτέλεσμα.

Οι Chandra U. και Ro B. (1997)⁴⁰ ερευνώντας τη σχέση μεταξύ των αναβαλλόμενων φόρων και της τιμής των μετοχών, συμπεραίνουν ότι όταν ο δείκτης χρέους προς Ίδια Κεφάλαια έχει προσαρμοστεί με βάση τους αναβαλλόμενους φόρους που έχουν αναγνωριστεί ως υποχρέωση, τότε οι αναβαλλόμενοι φόροι συσχετίζονται αρνητικά συσχετιζόμενοι με τον συστηματικό κίνδυνο (market beta) και τον συνολικό κίνδυνο, δηλαδή την τυπική απόκλιση των αποδόσεων των κοινών μετοχών. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν και στην περίπτωση που δείκτης χρέους προς Ίδια Κεφάλαια έχει προσαρμοστεί με βάση τους αναβαλλόμενους φόρους που έχουν αναγνωριστεί ως κεφάλαιο. Επομένως από την ανάλυση του μοντέλου καταλήγουν ότι υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ φορολογίας και της τιμής των μετοχών.

Σύμφωνα με την έρευνα των Badertscher B.A., Phillips J.D., Pincus M., και Rego S. (2009)⁴¹, οι εταιρίες χρησιμοποιούν τους αναβαλλόμενους φόρους με στόχο την παραποίηση των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων. Συγκεκριμένα οι εταιρίες εμφανίζουν υψηλή αναβαλλόμενη φορολογία, έτσι ώστε να εμφανίζουν αυξημένα λογιστικά κέρδη και επομένως μειωμένο του φόρου εισοδήματος. Αποτέλεσμα αυτών των χειρισμών είναι το επενδυτικό κοινό να μην έχει σαφή εικόνα για τα λογιστικά κέρδη των εταιριών, καθώς τα αποτελέσματα που εμφανίζουν οι εταιρίες αυτές είναι παραποιημένα.

³⁹ Jung D., Pulliam D., "Predictive Ability of the Valuation Allowance for Deferred Tax Assets" *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, Vol. 10, No 2, 2006, pp 49-70

⁴⁰ Chandra U., Ro B., "The Association between Deferred Taxes and Common Stock Risk", *Journal of Accounting nad Public Policy*, Vol. 16, 1997, pp 311-333

⁴¹ Badertscher, B. A. and Phillips, J. D. and Pincus, M. and Rego, S. (2009), "Earnings Management Strategies and the Trade-Off between Tax Benefits and Detection Risk: To Conform or Not to Conform?" *Accounting Review*, Vol. 84 Issue 1, 63-97

Επίσης, σύμφωνα με τους Dunbar, A. and Phillips, J. D. και Rego, S. (2004)⁴², η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων των εταιριών μπορεί να γίνει με τη δημιουργία μόνιμων διαφορών και όχι προσωρινών διαφορών όπως συμβαίνει στην περίπτωση που μια επιχείρηση μεταβάλλει το ύψος των αποσβέσεων της ώστε να επηρεάσει τα αποτελέσματα που θα εμφανίσει. Συγκεκριμένα, αν μια εταιρία από λογιστική άποψη ακολουθεί τη σταθερά μέθοδο απόσβεσης για να αποσβέσει τον μηχανολογικό της εξοπλισμό, ενώ από άποψη φορολογίας τη συμφέρει να ακολουθήσει τη φθίνουσα μέθοδο, τότε προκύπτει μια διαφορά μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου εισοδήματος, η οποία οδηγεί στην αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, η οποία με τη σειρά της επηρεάζει τα αποτελέσματα χρήσης.

Οι Christensen, E. T., Paik, H. G. και Stice, K. E. (2008)⁴³, μελέτησαν την περίπτωση παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων μέσω της απομείωσης της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, για να είναι εφικτό μια επιχείρηση να αναγνωρίσει ένα ποσό ως αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση θα πρέπει να υπάρχουν επαρκείς αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις ή να αναμένεται εισροή μελλοντικών οφελών στην εταιρία, τέτοιων ώστε να δημιουργήσουν υποχρεώσεις οι οποίες θα συμψηφιστούν με τις απαιτήσεις (big bath and deferred taxes). Για να μπορέσει να καλύψει αυτό το πιθανό ενδεχόμενο, η εταιρία προβαίνει στη μέθοδο χειραγώγησης «big bath», σύμφωνα με την οποία αναγνωρίζει ένα μεγαλύτερο ποσό εσόδων από ότι αναμένεται να εισρεύσει μελλοντικά στην επιχείρηση, έτσι ώστε να έχει το περιθώριο να καλύψει ίσως και μεγαλύτερο ποσό αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης από αυτό που μπορεί να καλυφθεί. Συνεπώς, ο συνδυασμός αυτής της μεθόδου με τη μέθοδο της απομείωσης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων κατά τον έλεγχο πιθανής πραγματοποίησης τους στο τέλος κάθε χρήσης, κάνουν φανερή την ύπαρξη χειραγώγησης των αποτελεσμάτων.

Στα ίδια αποτελέσματα κατέληξαν και οι Chao et all (2004), σημειώνοντας ότι η απομείωση των μη πιθανών προς πραγματοποίηση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων χρησιμοποιείται με τη λογική της “big bath” μεθόδου και όχι για να εξομαλυνθεί η διακύμανση των αποτελεσμάτων.

⁴² Dunbar, A. and Phillips, J. D. and Rego, S. (2004), “The impact of the bonus depreciation rules on the ability of deferred tax expense and accrual-based measures to detect earnings management activities”, Proceedings of the Annual Conference on Taxation, 358-365

⁴³ Christensen, E. T. and Paik, H. G. and Stice, K. E. (2008)⁴³, “Creating a Bigger Bath Using the Deferred Tax Valuation Allowance”, Journal of Business Finance & Accounting, Vol. 35, 601-625

Όμως, σύμφωνα με τους Noor, R., Mastuki, N. και Aziz, Z. (2007)⁴⁴, η αναβαλλόμενη φορολογία έχει διττό ρόλο. Από τη μία αποτελεί έναν τρόπο παραποίησης των αποτελεσμάτων και από την άλλη ένα εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αναγνώριση τυχόν ενδείξεων χειραγώγησης. Στη ερευνά τους η οποία διεξήχθη σε ένα δείγμα εταιρών τη χρονική περίοδο 1990 -2004 παρατηρήθηκε ότι οι εταιρίες αυτές εμφάνιζαν όλο και μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου εισοδήματος έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίζουν όλο και μεγαλύτερα ποσά αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων.

⁴⁴ Noor, R. and Mastuki, N. and Aziz, Z. (2007)⁴⁴, “Earnings management and deferred tax”, Malaysian Accounting Review, Vol. 6, 1-17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με την εισαγωγή των ΔΛΠ έγινε αποσύνδεση των οικονομικών καταστάσεων από τη φορολογία, αναίμακτα απόλυτα και νόμιμα, κάτι που αποτελεί τη μεγαλύτερη συμβολή στην λογιστική επιστήμη και πρακτική της χώρας μας, που διακρίνεται από ένα πλήθος στρεβλώσεων και ιδιοτελών συμφερόντων, από την ένταξη μας στην Ευρωζώνη⁴⁵.

Τα μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα όπως Lucent, Xerox, Enron, Global Crossing, WorldCom, που έχουν εμφανιστεί τις τελευταίες δεκαετίες στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία και τα οποία κόστισαν σε επενδυτές, πιστωτές, εργαζόμενους κ.ά. πάνω από 500 δισ. δολ. κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, έχουν έλθει να προσθέσουν μια νέα μορφή κινδύνου στο χρηματοοικονομικό σύστημα: την παραποίηση λογιστικών καταστάσεων.

Το έντονα ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον σε συνδυασμό με τις πιέσεις που υφίστανται τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων ώστε να πετύχουν όλο και μεγαλύτερους στόχους, ωθεί πολλές φορές στην αλλοίωση των λογιστικών καταστάσεων.

Ο Ian Griffiths (1981) στη λεγόμενη βίβλο του επιχειρηματικού κόσμου αναφέρει ότι η «Δημιουργική Λογιστική είναι το μεγαλύτερο κόλπο μετά το Δούρειο Ίππο». Σε έρευνα του Berry et al. όπου εξετάζουν για ποιες πληροφορίες ενδιαφέρονται οι τραπεζίτες, ανεξάρτητα από το μέγεθος της εταιρείας, προκειμένου να αποφασίσουν για τη χορήγηση ενός δανείου ή όχι, το 91% απάντησε ότι μια από τις σημαντικότερες πληροφορίες είναι η ελεγκτική αναφορά την οποία μελετούν, μάλιστα, με ιδιαίτερη προσοχή.

Τα μεγάλα ωστόσο, εταιρικά σκάνδαλα έδειξαν ότι στην αλλοίωση των λογιστικών καταστάσεων δεν εμπλέκονται μόνο τα στελέχη διαφορετικού επιπέδου ιεραρχίας μέσα στην επιχείρηση και οι συνεργαζόμενοι χρηματοπιστωτικοί οίκοι, αλλά και οι ίδιες οι εταιρείες ελεγκτών όπου με τα λάθη και τις παραλήψεις δεν αξιολογούν πολλές φορές αποτελεσματικά την ακρίβεια και την καθαρότητα των λογιστικών καταστάσεων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το τελευταίο μεγάλο εταιρικό σκάνδαλό του ιταλικού ομίλου τροφίμων «Parmalat» που παρουσιάζοντας ψευδή συμφωνία με αξιωματούχο της Bank of America Corp. ανέβασε σε επτά μήνες την τιμή της μετοχής περισσότερο από τα 2/3 της συνολικής χρηματιστηριακής αξίας της, σε 1,35 δισ. δολ.

⁴⁵ Ντζανάτος Δ. (2008), Τα Δ.Λ.Π με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

Από μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί προκύπτει ότι η εφαρμογή των ΔΛΠ, εκτός από τα προφανή οφέλη της υιοθέτησης ενός σύγχρονου επιστημονικά και διεθνώς αναγνωρισμένου πλαισίου κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων για τις εισηγμένες εταιρίες, έδωσε τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να απομακρυνθούν από τις ανορθόδοξες μεθόδους που εφάρμοζαν στο παρελθόν και να παρουσιάζουν πιο συναφείς και ακριβείς τις οικονομικές τους καταστάσεις. Ειδικότερα, η υιοθέτηση του ΔΛΠ 12 και η εισαγωγή της έννοιας της αναβαλλόμενης φορολογίας, επέφερε τον διαχωρισμό μεταξύ των λογιστικών καταστάσεων και των φορολογικών οι οποίες έχουν ως στόχο τον προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης, καθώς εφαρμόζουν συχνά μεθόδους που στοχεύουν στο να μεγιστοποιηθεί το φορολογητέο αποτέλεσμα και συνεπώς και η διανομή συχνά μη πραγματοποιημένων κερδών.

Από την ανασκόπηση παλαιότερων ερευνών αναφορικά με την επίδραση της αναβαλλόμενης φορολογίας στα αποτελέσματα, προκύπτει ότι η δημιουργία αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων οδηγεί σε επιβάρυνση των αποτελεσμάτων. Συγκεκριμένα, έρευνα αναφέρει ότι τα αποτελέσματα των ελληνικών επιχειρήσεων χειραγωγούνται με κίνητρο να μην εμφανίσουν μειωμένα κέρδη, επομένως με την αναβαλλόμενη φορολογία γίνεται μια προσπάθεια χειραγώγησης αποτελεσμάτων για την αποφυγή εμφάνισης ζημιών. Συνάγεται λοιπόν το συμπέρασμα ότι η εμφάνιση στις οικονομικές καταστάσεις των αναβαλλόμενων φόρων δεν είναι συναφής και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην αντικατοπτρίζεται η πραγματική οικονομική αξία μιας επιχείρησης, όπως αυτή αντικατοπτρίζεται στις τρέχουσες τιμές των μετοχών. Εξάλλου έχει παρατηρηθεί ότι υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ φορολογίας και τιμής των μετοχών.

Η αξιολόγηση κάθε φορά της αναγνώρισης ή μη των αναβαλλόμενων φόρων για την ανάλογη διαμόρφωση του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσης και συγκεκριμένα η εμφάνιση υψηλής αναβαλλόμενης φορολογίας, ώστε να εμφανίζονται αυξημένα λογιστικά κέρδη και επομένως μειωμένος φόρος εισοδήματος, στοχεύει ώστε τα αποτελέσματα χρήσης να συμβαδίζουν με τις προβλέψεις των αναλυτών.

Αποτέλεσμα αυτών των χειρισμών είναι το επενδυτικό κοινό να μην έχει σαφή εικόνα για τα λογιστικά κέρδη των εταιριών, καθώς τα αποτελέσματα που εμφανίζουν οι εταιρίες αυτές είναι παραποιημένα.

Από την παραπάνω ανάλυση συνάγεται ότι η αναβαλλόμενη φορολογία έχει έναν διττό ρόλο αναφορικά με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Συγκεκριμένα, από τη μία αποτελεί έναν τρόπο παραποίησης των αποτελεσμάτων όπως εμφανίζονται στις

οικονομικές καταστάσεις και από την άλλη χρησιμεύει ως εργαλείο για την αναγνώριση τυχόν ενδείξεων χειραγώγησης.

Τα ΔΛΠ αποτελούν ένα επιστημονικά σύγχρονο πλαίσιο για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες παρουσιάζουν ακριβοδίκαια την περιουσιακή διάρθρωση, τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα μιας οικονομικής μονάδας, με την προϋπόθεση ότι θα εφαρμοστούν ορθολογικά και πλήρως. Με άλλα λόγια τα ΔΛΠ, ως πλαίσιο αρχών χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και όχι άκαμπτων λογιστικών και προλογικών κανόνων, ορίζουν αναγκαία την λεπτομερή μελέτη, τη σύνεση και την καλή πίστη κατά την αξιοποίηση των εναλλακτικών επιλογών και της ελευθερίας που παρέχουν στη διοίκηση μιας οικονομικής μονάδας, για την επιλογή ή της μεταβολή των ακολουθούμενων λογιστικών αρχών και την πραγματοποίηση λογιστικών εκτιμήσεων.

Είναι κοινή διαπίστωση ότι με την πάροδο του χρόνου και την ολοένα μεγαλύτερη εξοικείωση των επιχειρήσεων και γενικότερα όλων των εμπλεκόμενων με το περιεχόμενο και τη φιλοσοφία των Δ.Λ.Π., η ποιότητα της πληροφόρησης που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις συνεχώς βελτιώνεται. Εντούτοις, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης ακόμα. Η προσπάθεια για αρτιότερη και πληρέστερη χρηματοοικονομική πληροφόρηση αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία δεδομένης και της κρίσιμης οικονομικής συγκυρίας καθώς οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων αποτελούν στην ουσία τον καθρέφτη της χρηματοοικονομικής τους επίδοσης προς κάθε ενδιαφερόμενο. Η συνειδητοποίηση από την πλευρά των διοικήσεων των επιχειρήσεων ότι η παροχή υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μπορεί να αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα αναδεικνύοντας την ποιότητα των εργασιών τους, θα υποβοηθήσει την γενικότερη προσπάθεια για ανάπτυξη και εύρεση πόρων χρηματοδότησης, ενώ μακροπρόθεσμα θα προάγει τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα των αγορών.⁴⁶

⁴⁶ Grant Thornton, «Εισηγμένες Εταιρίες Χρήση 2009 – Συνοπτική Παρουσίαση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης», Αύγουστος 2010

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βλάχος Χ., Λουκά Λ. (2009), Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Εκδόσεις Παπαζήση-Globaltraining, Αθήνα
- Καραγιώργος Θ., Πετρίδης Α. (2006), Εφαρμογή των Δ.Λ.Π. σε Συνδυασμό με το Γ.Λ.Σ., Εκδόσεις Γερμανός, Θεσσαλονίκη
- Λεοντάρη Κ. Μ. (2009), Ανώνυμες Εταιρίες, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα
- Ντζανάτος Δ. (2008), Τα Δ.Λ.Π. με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα
- Πρωτοψάλτης Γ. Ν., Βρουστούρης Κ. Π. (2002), Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα & Διερμηνείες: πρακτική ανάλυση και ερμηνεία με λογιστικά παραδείγματα, Εκδόσεις Σταμούλη Αθ., Αθήνα
- Φίλος Ι., (2003), «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Οδηγός Πρώτης Εφαρμογής», Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα
- Σακέλλη Ι. Ε. (2009), Ο 'Πανδέκτης' του Λογιστή: λογιστικό και φορολογικό δίκαιον και λογιστική, τ.5, Εκδόσεις Βρυκούς, Πειραιάς
- Grant Thornton (2006), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, I.F.R.S., τ. Α', Β', Εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Έρευνα της Grant Thornton και του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (2003) «Πόσο έτοιμες είναι οι ελληνικές επιχειρήσεις να εφαρμόσουν τα Δ.Π.Χ.Π.»,
- Amir E., Kirschenheiter M., Willard K. (2001), "The Aggregation and Valuation of Deferred Taxes", Review of Accounting Studies 6, pp 257-297
- Athianos S., Vazakidis A., Drisakis N., (2005), "Financial Statement Effects of Adopting International Accounting Standards: The case of Greece", 4th Annual Conference of Hellenic Finance and Accounting Association. University of Piraeus
- Badertscher, B. A. and Phillips, J. D. and Pincus, M. and Rego, S. (2009), "Earnings Management Strategies and the Trade-Off between Tax Benefits and Detection Risk: To Conform or Not to Conform?" Accounting Review, Vol. 84 Issue 1, 63-97

- Baralexis S. (2004), “Creative accounting in small advancing countries: The Greek case”, Research paper University of Macedonia
- Barth, E. M. and Beaver, H. W. and John, R. M. and Landsman, R. W. (2005), “Accruals, Accounting-Based Valuation Models, and the Prediction of Equity Values”, Journal of Accounting, Vol. 20, 311-345
- Barth E. M., Landsman R. W., Lang H. M., (2008) "International Accounting Standards and Accounting Quality", Journal of Accounting Research, Vol 46, No.3, pp. 467-498
- Burgstahler, D. and Hail, L. and Leuz, C. (2006), “The importance of reporting incentives: earnings management in European private and public firms”, The Accounting Review, Vol.81, No.5, 983-1016
- Chandra U., Ro B., (1997), “The Association between Deferred Taxes and Common Stock Risk”, Journal of Accounting and Public Policy, Vol. 16, pp 311-333
- Christensen, E. T. and Paik, H. G. and Stice, K. E., (2008), “Creating a Bigger Bath Using the Deferred Tax Valuation Allowance”, Journal of Business Finance & Accounting, Vol. 35, 601-625
- Citron D., (2001), “The valuation of deferred Taxation: Evidence from the U.K partial provision approach, Journal of Business Finance & Accounting, pp 821-852
- David A. Guenther and Richard C. Sansing, (2004), " The Valuation Relevance of Reversing Deferred Tax Liabilities", The Accounting Review Vol. 79, No. 2, pp. 437-451
- Dunbar, A. and Phillips, J. D. and Rego, S., (2004), “The impact of the bonus depreciation rules on the ability of deferred tax expense and accrual-based measures to detect earnings management activities”, Proceedings of the Annual Conference on Taxation, 358-365
- Elizabeth A. Gordon and Peter R. Joos, (2004), "Unrecognized Deferred Taxes: Evidence from the U.K ",The Accounting Review Vol. 79, No. 1, pp. 97-124
- Frank M., Rego S., (2006), "Do managers use the evaluation allowance account to manage earning around certain earnings targets? ", Working Paper, University of Iowa
- Grant Thornton (2006), «Οι επιπτώσεις των I.F.R.S. κατά την πρώτη εφαρμογή τους στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες»

- Grant Thornton (2007), «Επιπτώσεις εφαρμογής των ΔΠΧΠ στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες για τη χρήση 2006»
- Grant Thornton, (2010) «Εισηγμένες Εταιρίες Χρήση 2009 – Συνοπτική Παρουσίαση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης»
- Guenther D., Sansing R., (2000), “Valuation of the firm in the presence of temporary book-tax differences: The role of deferred tax assets and liabilities”, *The Accounting Review*, 2000 Vol. 75, No 1, 2000 pp 1-12
- Hung M. and Sybramanyam K.R., (2007) "Financial statement effects of adopting international accounting standards: The case of Germany", *Review of Accounting Studiew*, Vol. 12 pp. 623-657
- Jung D., Pulliam D., (2006), “Predictive Ability of the Valuation Allowance for Deferred Tax Assets” *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, Vol. 10, No 2, pp 49-70
- Leuz, C., D. Nanda, and P. Wysocki. (2003), «Earnings management and investor protection: An international comparison. *Journal of Financial Economics* 69: 505–527».
- Mills, L. and Newberry, K. and Trautman, (2002), W. «Trends in Book-Tax Income and Balance Sheet Differences», *Proceedings of the IFRS Research Conference*
- Noor, R. and Mastuki, N. and Aziz, Z., (2007), “Earnings management and deferred tax”, *Malaysian Accounting Review*, Vol. 6, 1-17
- Sansing R., (1998), "Valuing the deferred tax liability”, *Journal of Accounting Research* 36, pp 357-364
- Schrand C., and Wong F., (2000), "Earnings Management and Its Pricing Implications: Evidence from Banks’ Adjustments to the Valuation Allowance for Deferred Tax Assets under SFAS 109", pp 1-35
- Spathis, C. and Georgakopoulou, E. (2007), “The adoption of IFRS in South Eastern Europe: the case of Greece”, *International Journal of Financial Services Management*
- Vincent O’Connell and Katie Sullivan, (2008), “The Impact of Mandatory Conversion to IFRS on the Net Income of FTSEurofirst 80 Firms”, *The Journal of Applied Research in Accounting and Finance*, Volume 3, Issue 2
- <http://simatoros.wordpress.com/2010/01/28/> «Δημιουργική Λογιστική: Η Μεγαλύτερη Απάτη μετά τον "Δούρειο Ίππο"»

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- www.ase.gr
- www.fasb.org
- www.grant-thornton.gr
- www.hellastat.gr
- www.iasb.org
- www.ifrs.com
- www.taxheaven.gr
- www.capital.gr